

**ИЗВЕШТАЈ О О УЧЕШЋУ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ ОРГАНА И
ОРГАНИЗАЦИЈА И ЈАВНОСТИ О**

ПРЕДЛОГУ УРЕДБЕ О УТВРЂИВАЊУ

**ПРОГРАМА ОСТВАРИВАЊА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ДО 2025. ГОДИНЕ СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО
2030. ГОДИНЕ ЗА ПЕРИОД ОД 2017. ДО 2023. ГОДИНА**

САДРЖАЈ

1. Увод.....	1
2. ПРЕГЛЕД КОМЕНТАРА И МИШЉЕЊА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ ОРГАНА И ОРГАНИЗАЦИЈА И ЈАВНОСТИ И ОДГОВОРА НА ПРИМЕДБЕ	3

1. УВОД

Министарство рударства и енергетике је у периоду 3.5-15.5.2017.године извршило јавне консултације о предлогу Уредбе о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период од 2017. до 2023. година (у даљем тексту: ПОС). Предлог ПОС-а је објављен на сајту Министарства рударства и енергетике заједно са обрасцима за подношење примедби и коментара на текст.

У јавним консултацијама учествовало је петнаест заинтересованих страна које су своје коментаре и примедбе дали или у предложеној форми од стране Министарства рударства и енергетике, или у слободној форми (електронска пошта, коментари директно у тексту и сл.).

Сви коментари су детаљно анализирани од стране стручног тима експерата и појединих сектора у Министарству рударства и енергетике и на основу анализе дат је предлог исправки и измене појединих делова текста, а за коментаре који су неприхватљиви дато је детаљно образложење због чега нису прихватљиви. Од укупно 76 систематизованих примедби и коментара, 25 је у потпуности или делимично прихваћено, а 51 није прихваћено уз дато образложење.

Након израде Извештаја о стратешкој процени утицаја Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023. године, на животну средину (у даљем тексту: СПУ) организована је јавна расправа у периоду од 19.7-19.8.2017. године а сагласно Закључку и Програму јавне расправе којег је донео Одбор за привреду и финансије. Истовремено са овом јавном расправом, реализована је и јавна расправа о Извештају о стратешкој процени утицаја Програма остваривања Стратегије на животну средину.

У оквиру поступка Јавне расправе извршена је презентација оба поменута документа (ПОС и СПУ) дана 25. јула 2017. године, од 10:00 до 13:00 часова, у Привредној комори Србије, сала I, Ресавска 13-15, Београд. Презентацију докумената извршили су Мирјана Филиповић, државни секретар Министарства рударства и енергетике, Саша Минић, испред тима који је израдио ПОС, и Бошко Јоксимовић, испред тима који је израдио СПУ. Модератор скупа била је Биљана Рамић, испред Министарства рударства и енергетике. После презентација у којима је детаљно изложена структура и садржај докумената постављена су питања, дате су сугестије и примедбе у вези са конкретним деловима појединих докумената, на које су одговарали представници тимова обрађивача - Саша Минић и Бошко Јоксимовић, као и Мирјана Филиповић, испред Министарства рударства и енергетике.

Питања су се односила на могућности укључења појединих нових тема за истраживање у ПОС, начин приоритизације пројеката, пре свега са аспекта њиховог утицаја на животну средину, даље стратешке кораке у вези са јасним идентификовањем и смањењем штетног утицаја пројеката у области енергетике на животну средину, нарочито у светлу тенденција да се потпуно елиминишу емисије гасова са ефектом стаклене баште и штетних гасова на животну средину, испреплетаност информационих технологија и енергетских технологија и потребу за сигурном разменом информација и, на крају, на техничке капацитете, тј. пре свега техничку компетентност, за реализацију пројеката у оквиру ПОС-а.

На сва питања и сугестије су у току презентације дати детаљни одговори, а договорено је да се све додатне примедбе доставе у писаној форми Министарству рударства и енергетике. Достављено је укупно 19 додатних примедби од који је потпуно или делимично прихваћено 13, а није прихваћено 6.

Сагласно члану 23. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10), члану 3. Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту, као и члану 10. Протокола о стратешкој процени утицаја на

животну средину Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту, Министарство рударства и енергетике је спровело прекограничне консултације у околним земљама, те прибавило коментаре и мишљење Министарства заштите животне средине и климатских промена Румуније.

Секретаријат Енергетске заједнице је доставио 50 примедби од којих је десет прихваћено у потпуности, а три делимично.

Сви коментари и примедбе и начин поступања у вези са њима, са одговарајућим образложењима, представљени су у поглављу 2 овог извештаја.

2. ПРЕГЛЕД КОМЕНТАРА И МИШЉЕЊА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ ОРГАНА И ОРГАНИЗАЦИЈА И ЈАВНОСТИ И ОДГОВОРА НА ПРИМЕДБЕ

Коментатор	Коментар	Одговор
ЕПС	У категорију стратешких енергетских пројеката нису сврстани нови велики производни објекти (нпр. ТЕ Костолац БЗ). Питање је да ли треба уврстити ове пројекте, или они по дефиницији не припадају стратешким енергетским пројектима.	Стратешки енергетски пројекти се проглашавају у складу са Уредбом 347 ЕУ. Уредба 347/2013 ЕУ о Смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру, не укључује пројекте изградње производних електроенергетских капацитета. Дакле, производни објекти не припадају овој групи пројеката.
ЕПС	Брисање дела текста који се односи на статус документације за изградњу ТЕ Костолац БЗ	Документ се не може сматрати званичним док не буде одобрен односно прихваћен од стране надлежног органа или институције. Студија процене утицаја на животну средину је на поновној изради. Пројекти за грађевинску дозволу се раде фазно. Студија прикључења на преносни систем је завршена и издати су технички услови и пројектни задатак и она је уклоњена из текста.
ЕПС	Избрисана реченица није тачна (агрегати у ТЕ-ТО Нови Сад нису прелиминарно пријављени за коришћење opt-out механизма), а у следећа 3 месеца свакако је РС обавезна да пријави коначну листу, па сматрамо да ово треба избрисати.	Примедба је прихваћена, као и све остале измене у тексту који се односи на Област електричне енергије и Одређивање приоритетних пројеката.
ЕПС	Индикатор бр.2 брисање дела текста стр 166	Примедба је прихваћена. Текст гласи: Однос оствареног ефективног капацитета и теоретског капацитета БТО система. Овај индикатор указује какво је искоришћење инсталисаног капацитета опреме. Други индикатор се односи на однос оствареног времена рада БТО система и теоретског времена. Овај индикатор указује какво је искоришћење времена рада опреме. Индикатори су приказани одвојено за угаљ и јаловину.
ЕМС	Измене бројних вредности у тексту ПОС-а.	Ове измене су прихваћене.
Марио Мијатовић Mimar Energy d.o.o. Čačak mimarenergy@rogers.com	У поглављу 3. подпоглавље 3.3.3., П.17. на страни 109 се наводе пројекти ЕПС-а из области обновљивих извора енергије који се реализују на основу закључених меморандума и споразума и специфично наводи планирана изградња две нове мале хидроелектране на постојећим водопривредним објектима и то:	Примедба се делимично усваја. Побројане су све локације МХЕ које су обухваћене Пројектима ЕПС наведеним меморандумима и споразумима ради отклањања сваке сумње на које локације се односе закључени меморандуми и споразуми.

Коментатор	Коментар	Одговор
	МХЕ „Ровни“ и МХЕ „Ћелије“ које се финансирају из кредита ЕБРД. Према информацијама из ЕБРД, ова финансијска институција је склопила споразум са ЕПС-ом о финансирању рехабилитације 15 постојећих МХЕ и изградњи две нове МХЕ на постојећим водопривредним објектима – бранама и то МХЕ „Ровни“ и МХЕ „Ћелије“. У циљу избегавања могућих нејасноћа и потешкоћа које могу да имају потенцијални приватни инвеститори ради изградње МХЕ на другим локацијама постојећих водопривредних објеката – брана, а које потешкоће могу да настану од стране надлежних институција у поступку издавања неопходних дозвола, у којим случајевима надлежни органи не би имали тачно сазнање на којим локацијама ЕПС има право прече градње, неопходно је да се у тексту Уредбе специфично наведе да ЕПС има право прече градње нових пројеката и то само МХЕ „Ровни“ и МХЕ „Ћелије“, а за које локације је ЕПС склопио уговоре о кредитирању са ЕБРД и закључио меморандуме и споразуме. На овај начин би се ослободиле све друге потенцијалне локације за изградњу МХЕ и онемогућило да ЕПС непотребно блокира реализацију других пројеката чиме би се остварили услови да се и други пројекти МХЕ реализују. Као пример наводимо локацију потенцијалне МХЕ „Парменац“ на постојећој брани на реци Западна Морава где је се у јавности пласирала информација да ЕПС има право прече градње на овој локацији. Наводимо да и после 6 (шест) година од када је ова локација постала актуелна, ЕПС није био у могућности да реши имовинске односе као ни да прибави исправну техничку документацију (грађевинску и употребну дозволу за постојећи објекат бране и друго) чиме се дошло до закључка, а и сам ЕПС то потврђује, да ЕПС не може да реализује овај пројекат, па стога и не треба дозволити да ЕПС и даље блокира изградњу овог и сличних пројеката од приватних инвеститора који су у стању да реше имовинске односе и обезбеде друге услове за реализацију. Чињеница је да ЕБРД не финансира пројекте где нема или се не могу решити имовински односи, па стога ова или овакве локације никада не могу бити предмет склапања споразума о финансирању ЕПС-а са ЕБРД-ом.	Нема потребе додатно наглашавати равноправност инвеститора у поступку изградње електрана које користе обновљиве изворе енергије, јер је то већ наглашено реченицом: „У сектору електричне енергије, у складу са Законом о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14) и концептом либерализације тржишта електричне енергије, производња електричне енергије се још од 2011. године обавља по тржишним принципима, што се може сматрати најважнијом специфичношћу у сектору електричне енергије. Из тога произилази да је производња електричне енергије једнако омогућена како предузећима чији је оснивач Република Србија, АП Војводина и јединице локалне самоуправе, тако и приватним инвеститорима, односно, наведени субјекти су равноправни на тржишту електричне енергије.“ на 91. страни.

Коментатор	Коментар	Одговор
	На основу свега горе наведеног, предлагемо да се јасно и специфично наведе да ЕПС има право прече градње само на две наведене МХЕ: „Ровни“ и „Ћелије“ и да су све друге локације на на постојећим водопривредним објектима – бранама слободне за заинтересоване приватне инвеститоре.	
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Ниво детаља којим се план бави угљеним централама, отварањем нових копова, планираним угљеним геолошким истраживањима насупрот потпуном одсуству детаља о нпр реалном спровођењу хидро енергетских пројеката показује да је апсолутни приоритет српске владе удаљавање од циљева ЕУ да се де карбонизује сектор електроенергетике до 2050.: План Показје да Србија нема намеру да усагласи своју енергетску политику са климатским циљевима ЕУ о декарбонизацији до 2050	Примедба се не прихвата јер је неоснована. Део плана који се односи на коришћење ОИЕ је избалансиран са Националним акционим планом за коришћење ОИЕ и укупном енергетском политиком. Уколико се упореде пројекти нових електрана из угља (које су неопходне ради обезбеђења базне енергије у систему) и нових електрана из обновљивих извора види се да је однос производње нових капацитета из угља и осталих 1:1 (у поређење су укључени само ветропаркови инвеститора који имају статус повлашћених произвођача, а не и остали који су у плану - укупно додатних 441 MW), при чему капацитети на угаљ, планирани ПОС-ом, замењују постојеће капацитете који значајно више емитују ГХГ, док ће остали нови капацитети својом производњом супституисати производњу електрана на угаљ. Изградња ТЕ Костолац БЗ ће довести до годишњег смањења емисије ГХГ за 569 800.00 тона CO₂eq, а процењени збирни ефекат свих пројеката у области електричне енергије износи 3 033 Gg CO₂eq што чини око 37% намераваног национално одређеног доприноса за 2030. годину.
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Сматрамо да је за укључивање јавности ово био веома кратак рок- да се не може сматрати да је јавност била консултована на адекватан начин. Таође сматрамо да је недовољна количина информација и додатних студија и процена који би били неопходни да се овај акциони план реално процени. Потребно је дати на увид све одговарајуће студије на којима се базира овај акциони план.: Овако значајна, (еколошки, економски И социјално) тема као што је будућност енергетике републике Србије се нажалост доноси изван демократске процедуре- Уредбом.	Примедба се не прихвата. Јавне консултације су одржане у циљу укључивања јавности, а Програм јавне расправе ће се реализовати у складу са законском процедуром. Израда програма остваривања стратегије је такође реализована у складу са Законом о енергетици, Стратегијом развоја енергетике усвојеном у децембру 2015. године и Законом о јавним набавкама те се не може говорити о решавању теме иза кулиса поготово имајући у виду да је за саму Стратегију развоја енергетике реализоване велике јавне расправе у трајању од готово 3

Коментатор	Коментар	Одговор
	Посебно је забрињавајуће да Влада свесно даје врло кратак рок за консултовање ове уредбе. Ово је уредба која кошта барем 15-20 милијарди ЕУРа (узимајући у обзир отварање нпр рудника лигните, еколошке, здравствене последице итд). Оваква тема се не решава иза кулиса. Влада не може себи да даје за право да потпуно изван демократске процедуре И далеко од очију јавности овласти себе, своја министарства и чак (НЕЧУВЕНО) промотере- инвеститоре пројеката да буду у некаквом овлашћеном телу за спровођење овог акционог плана а да при томе потпуно избегава укључивање грађана, заинтересоване јавности, синдиката итд. Подсећамо да територија Србије, и њени природни, људски и други ресурси нису приватно власништво Ваде и још мање икаквих Промотера пројеката. Влада је овлашћена али то не значи да има право да самовољно ангажује природне и људске ресурсе без тражења константног и блиског мониторинга од стране јавности и посебно уже заинтересоване јавности. У том контексту посебно упозоравамо да се овакав приступ изради акционог плана коси за законом о заштити животне средине члан 9. Тачка 10. о праву јавности да информисано учествује у дискусијама о темама које директно утичу на здравље грађана као што ће овај акциони план јасно утицати, посебно у свом делу који се односи на даље повећавање угљених капацитета у Србији.	месеца. Поред тога конкурсном документацијом пројектним задатком предвиђена је и израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину. Овај Извештај је припремљен и сагласно Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину оорганизоваће се јавна расправа. Један од циљева мера, активности и пројеката који су предложени ПОС-ом је транзиција ка одрживој енергетици. Остварење циља мери се индикаторима на које ПОС позитивно утиче. Стога је нетачно да се приступ коси са Законом о заштити животне средине. Одређивање приоритета пројеката засновано је на Уредби 347/2013 ЕУ о Смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру. Појмови дефинисани у поглављу о одређивању приоритета пројеката потичу из Уредбе.
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Зашто овај акциони план не укључује мере као нпр ПОШУМЉАВАЊЕ ТЕРИТОРИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ као приоритетна мера за повећање доступности био масе којом би се према пројекцијама могла задовољити потреба за тзв базном енергијом (уместо угља) АКО ЈЕ ОДГОВОР ДА ТО НИЈЕ ПРЕДМЕТ ОВЕ СТРАТЕИЈЕ НЕГО НЕКЕ ДРУГЕ, ми постављамо питање на који начин су се пројекти проширивања и отварања копова нашли на приоритетној листи енергетских пројеката. Зашто пројекти проширивања и отварања копова нису предложени енергетској заједници као пројекти за ПЕЦИ	Примедба се не прихвата јер је неоснована. Кроз меру број 5 у области обновљивих извора енергије и активности 10, 11 и 12 које су потребне да би се мера реализовала, могућност формирања енергетских засада је обухваћена ПОС-ом. При планирању и реализацији пројеката изградње нових капацитета за производњу сва законска ограничења се узимају у обзир. То важи и за изградњу ТЕ Костолац БЗ.

Коментатор	Коментар	Одговор
	ЛИСТУ (?!?)...једноставно зато јер је противно регулацијама о државној помоћи да Влада сме да даје државну помоћ за отварање рудника. У начелу сматрамо да се овај приступ противи плановима за декарбонизацију електро енергетике у ЕУ. Мало ниже смо размотрили и проблем проглашавања јавног интереса и ЕКСПРОПРИЈАЦИЈЕ за угљенокопе које сматрамо такође недозвољеном државном помоћи. 3) зашто овај акциони план не разматра мере потребне за повећање доступности воде за хидро енергију као приоритетне мере?! Нпр пошумљавање, израда ретензија итд? У том контексту захтевамо да се индикатор загађења мора узети у све пројекте. И ту посебно мислимо на загађење ваздуха, воде и земљишта тешким металима а посебно Живом о којем проблему упозоравамо израђиваче да процене утицаја термо централа односно пројекат Костолац БЗ КРШИ НОВИ БРЕФ документ који је усвојен 28 априла ове године.	ПЕЦИ пројекти су искључиво пројекти од регионалног интереса, а свака држава има право да развија и пројекте од националног и локалног интереса.
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Национални план за смањење емисија је у процесу усвајања итд. Очигледно је да је поглавље 3.1.3 заправо скраћена и непотпуна и недовољна те неконсултована верзија НЕРПа.: НЕРП је фундаментални докуменат, који се упркос блиском праћењу од стране јавности преко две године и даље дискутује далеко од очију јавности. Овај документ је очигледно цитиран у поглављу 3.1.3. Наиме подсећамо да се одлука у реконструкцији, инвестицијама у електро енергетици (филтери, десумпоризација итд) директно финансира из новца пореских обвезника Србије и ЕУ те да УОПШТЕ НИЈЕ ИЗВЕСНО ДА ЈЕ ОПЦИЈА НЕКЕ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ НАЈБОЉЕ РЕШЕЊЕ са економског, социјалног и еколошког становишта. Осим тога подсећамо да је на НЕРП морала да се уради и стратешка процена утицаја, чиме се двоструко крши закон и међународне обавезе Србије, јер се не консултовани документ уграђује у овај документ СВЕСНО ЗАОБИЛАЗЕЋИ ДЕМОКРАТСКУ ПРОЦЕДУРУ.	ПОС-а предлаже начин достизања циљева који су дефинисани Стратегијом развоја енергетике, од којих је примарни: Обезбеђење енергетске сигурности. Транзиција ка одрживој енергетици је трећи циљ чија мера реализације је, између осталог, везана и за међународне обавезе Србије у погледу емисије ГХГ и штетних гасова и честица (нпр. намеравани национално одређени допринос за 2030. годину). Реализација мера, активности и пројеката из ПОС-а ће се постићи дефинисане квантитативне вредности циљева, о чему су у ПОС-у на неколико места дати прецизни нумерички докази (став 2 на страни 67, последњи став на страни 88, последњи став на страни 89, други став на страни 211). Захтев који се односи на процену годишњих трошкова до краја века није предмет ПОС-а.

Коментатор	Коментар	Одговор
	Овим путем упозоравамо да је директно противно Закону о заштити животне средине члан 9. Тачке 5 и 6 које јасно налажу да се загађивач који упорно и противзаконито наставља са праксама загађивања мора да плати мере везане за смањивање емисија. У том контексту читава тачка 3.1.3 овог акционог плана мора да претпостави да компанија која врши загађивање мора да промени, или затвори своја постројења која непрестано и све теже уништавају здравље грађана Републике Србије. Подсећамо да је на страни 66 процењено да ће ове мере коштати око 490м ЕУР. На овом месту је требало да се каже колико ће годишње до краја века коришћења ових постројења ова постројења заправо да коштају у о&м трошковима (одржавање и коришћење).	
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Питање критеријума приоритизације. Смањује увозну зависност, побољшање животне средине: а) Волели би смо да нам обрађивачи покажу који се то показатељи животне средине побољшавају поред рудника угља. Наиме рудници су једни од највећих загађивача природе, и локално живље које живи поред рудника је у врху оних међу којим је највећа инциденција најтежих обољења. б)Сматрамо да тврдња да се смањује увозна зависност није потпуно тачна, јер је потпуно јасно да је комплетно знање и технологија потребна за експлоатацију угља увозна, о чему сведоче машине и опрема које се у највећем делу купују из иностранства. ц) Сматрамо да је неопходно увести као важан критеријум социјални и имовински утицај: ПОТРЕБНА РАСЕЉАВАЊА. СРБИЈА ЋЕ МОРАТИ ДА РАСЕЛИ МИНИМУМ 3000 породица у појасу ширине око 500 метара од свих копова ЕПСа. Осим тога подсећамо да се проглашавање јавног интереса у контексту отварања нових копова уколико ће икада током експлоатације ових рудника ЕПС бити делимично или у целости ПРИВАТИЗОВАН морати сматрати недозвољеном државном помоћи. Дакле овакве активности не могу бити финансиране под	Примедба се делимично прихвата. а) Сви нови системи који се набављају у ЕПС-у су израђени са највишим стандардима у области заштите од буке и прашине. Из тог разлога у критеријумима приоритизације за област животне средине Отварање рудника оцењено је минималном оценом (2) на скали од 1 до 5. Након поновног разматрања оцена је смањена на најмању 1, али то ништа не мења у рангирању пројеката. б) Ако се смањи производње електричне енергије из термоелектрана Србија ће постати за електричну енергију увозно зависна земља. Увоз ће много више коштати Републику Србију него експлоатација домаћих ресурса. Што се тиче машина и опреме на површинским коповима из иностранства се увози углавном инжињеринг и део савремене опреме као што су део електро опреме и савремена машинска опрема, а преко 75% тежински опреме се производи у Србији. У Републици Србији угљ се производи више деценија и постоји велико искуство и и знање, тако да је тврдња „комплетно знање и технологија за експлоатацију угља увозна” потпуно нетачна и произвољна. Велики део индустрије Србије је наслоњен на производњу угља и зависи од ње.

Коментатор	Коментар	Одговор
	ЈАВНИМ ИНТЕРЕСОМ него се морају ЕПС и приватни власници споразумевати на отвореном тржишту у противном ово је директно супротно уставу Србије који гарантује неповредивост имовине. Ово узети у обзир.	ц) Навођење минимума 3000 породица у појасу ширине 500 метара је паушална процена. Законом је прописан ниво буке и емисије прашине у насељима поред рудника. Сви нови системи који се набављају изграђују се по највишим стандардима у области буке и прашине (и осим Немачке готово да се не примењују у другим земљама ЕУ). Ако се ниво буке и прашине доведе на Законом прописан ниво, што се кроз набавку и инсталацију нових система и чини, нема разлога за расељавање становништва које живи у појасу 500 метара око копова.
Звездан Калмар Центар за екологију и одрживи развој- ЦЕКОР vodana@gmail.com	Листа пројеката ОИЕ Тек се овде види до које је мере лош и не одржив овај “План”. Практично је енергија из ветра о којој се говори потпуно карбонски интензивна јер ће бити регулисана (ако се овај план усвоји) угљеним централама. У том контексту се уопште не може говорити о одрживим процентима ОИЕ. Потпуно је неприхватљиво да се уопште не извештава о статус великих хидро енергетских постројења, односно да се уопште не види када ће бити развијени пројекти посебно РХЕ Бистрица и РХЕ Ђердап које су побројане поред осталих Великих ХЕ на страни 21. Ово би требало да је практично осим ветра, био масе и соларне енергије НАЈВАЖНИЈИ ДЕО ИКАКВОГ ПЛАНА ЕНЕРГЕТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.. Мале хидро центре на којима Србија инсистира осим великих еколошких ризика (овако како се сада планирају као слободни приватни пројекти који се сукобљавају са локалним заједницама) заправо не значе ништа за транзицију Србије на одрживу енергију. У том контексту упозоравамо да је неприхватљиво да се даље чека са припремом најважнијих хидро енергетских пројеката а да се у исто време најдеструктивнији пројекти (Костолац, Радљево, Поље Е, Поље Г) гурају свим силама, упркос јасним капацитетима како западних тако и источних партнера Србије да нам помогну око одрживих енергетских пројеката.	Примедба се не прихвата. У балансирању електроенергетског система учествују и прибранске и реверзибилне хидроелектране, а које већ постоје и обављају и ту улогу. Следећи предложеној логици из коментара требало би потпуно одустати од потенцијала енергије ветра. Међутим, искуства других земаља показују да балансирање ветроелектрана са капацитетом до 20% од укупно инсталираних капацитета целог система не представља значајнији проблем, нити осетливу промену у систему балансирања. Овим програмом је најављена изградња ветропаркова чији укупни капацитет чини тек око 5% укупног електроенергетског система Србије и далеко је од алармантних вредности по изнетом питању. У току припреме ПОС-а нису идентификовани инвеститори који су спремни да се сада упусте у инвестицију изградње РХЕ Бистрица и РХЕ Ђердап. У складу са законском обавезом ажурирања ПОС-а сваке друге године, а уколико се у међувремену стекну услови, ови пројекти ће бити детаљније размотрени у овом документу. Наведени пројекти у области изградње и снабдевања угљем термоелектрана у кратком року обезбеђују енергетску сигурност, што је један од кључних циљева Стратегије развоја енергетике. Такође, они супституишу капацитете који су много већи загађивачи (агрегати у ТЕ

Коментатор	Коментар	Одговор
		Колубара, ТЕ Морава, ТЕ Костолац А). Отуда потиче да ће изградња ТЕ Костолац БЗ довести до годишњег смањења емисије ГХГ за 569 800.00 тона CO ₂ eq
Илија Батас-Бјелић Универзитет у Београду, Електротехнички факултет batas@etf.rs	Селекција и приоритизацију инфраструктурних пројеката са приказаним појединачним доприносима сваког пројекта појединачним циљевима ЕУ 2030: Пројекти се одабирају спрегнутом методом оптимизације националних енергетских система на бази симулација под ограничењима дефинисаним кроз циљеве ЕУ 2030 у погледу удела обновљивих извора енергије, уштеда емисија са ефектом стаклене баште и уштеда примарне енергије према критеријуму минималних укупних трошкова на планерском периоду.	Примедба се не прихвата. Скуп расположивих пројеката за селекцију и приоритизацију је био врло ограничен имајући у виду припремљеност пројеката за реализацију у периоду реализације ПОС-а. Сви пројекти су усмерени на реализацију циљева постављених Стратегијом развоја енергетике и њихов утицај на реализацију циљева је експлицитно исказан где год је то било могуће. Приоритизација пројеката извршена је методом оцењивања пројеката уз одговарајуће тежинске факторе појединих оцена, а вреднујући сваки од циљева из Стратегије кроз оцене. За сложенији приступ није било потребе на расположивом нивоу броја пројеката, њиховог степена припремљености и њихове расподеле по областима.
Илија Батас-Бјелић Универзитет у Београду, Електротехнички факултет batas@etf.rs	Интеграција електричних возила у национални енергетски систем са прорачуном доприноса појединачним циљевима ЕУ 2030 уз уважавање техничких ограничења и са квантификацијом увођења подстицаја: Израда Студије са предлогом оптималног решења уклапања потрошње електричних возила у дневне дијаграме производње електричне енергије и са анализом ефеката интеграције електричног транспорта у национални енергетски систем која може послужити као основ за увођење подстицаја и за израду прописа.	Примедба је прихваћена. Унета је нова активност (са редним бројем 18) која се односи на меру број 10.
Ђорђе Самарџија (Један степен Србија, djordje.samardzija@1c.org.rs) и Наташа Ђерг (ЦЕКОР, djnatasa@yahoo.com)	Коментар на предлог Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. године: Овим писмом Вас позивамо да зауставите процедуру доношења Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије	Примедба се не прихвата. Доношење Уредбе којом се утврђује Програм остварења стратегије развоја енергетике је обавеза по члану 5. Закона о енергетици. Програм заправо представља акциони план спровођења Стратегије развоја енергетике за период од шест година, при чему сходно члану 5. „Министарство

Коментатор	Коментар	Одговор
	развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. године. Осим кратког времена за достављање коментара који би омогућили квалитетну јавну расправу у наставку писма наводимо разлоге зашто мислимо да је то свакако потребно учинити. Имајући у виду посао који обављате и дугогодишње искуство на тој функцији сматрамо да сте у потпуности упознати са научним чињеницама о узроцима, последицама и ризицима антропогених климатских промена. Како би се ублажила ова претња опстанку читавог човечанства, Србија је као и још 194 државе учествовала у дефинисању и потписивању Париског споразума. Овим споразумом све државе света, укључујући и Србију, су обећале нето нулту емисију гасова са ефектом стаклене баште у другој половини овог века, тј. од 2050. године. Ратификацијом споразума у Народној скупштини (најављено за ову годину), Париски споразум ће постати део националне регулативе. Влада, грађани и компаније ће бити законом обавезни да допринесу глобалном циљу смањења емисије CO₂ и осталих гасова са ефектом стаклене баште. То смањење се не постиже грађењем нових термоцентрала и ослањањем на фосилна горива како је дефинисано у Стратегији развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године и предложено у програму за њено остваривање. Нове термоцентралне и капацитети на фосилна горива само погоршавају ионако комплексну и опасну ситуацију у којој се налази наша земља. Иако смо означени као земља под високим ризиком од негативних последица климатских промена (пре свега суше и поплаве) ми још и доприносимо климатским променама. Ви и Ваши сарадници можете и треба да промените путању на којој се Србија налази и да допринесете глобалној борби против климатских промена, а не да предлозима попут овог одмажете	прати остварење Програма и по потреби предлаже његово усклађивање са реалним потребама најмање сваке друге године.“ У том смислу, Програм ће свакако на сваке две године бити предмет ревизије. Јавне консултације су одржане у циљу укључивања јавности, а Програм јавне расправе ће се реализовати у складу са законском процедуром. Израда Програма остављања стратегије је такође реализована у складу са Законом о енергетици, Стратегијом развоја енергетике усвојеном у децембру 2015. године и Законом о јавним набавкама. Без обзира на прописану дужину трајања јавне расправе, заинтересована јавност имала је могућност да се изјасни на предлог документа, што је суштина јавне расправе, и сходно наведеном предлози корекције у одређеном року. У Програм остварења стратегије ушли су пројекти, мере и активности које је могуће реализовати у периоду 2017-2023. година, а које омогућују реализацију циљева дефинисаних Стратегијом развоја енергетике. Пројекат изградње ТЕ Костолац БЗ заснива се на међудржавном споразуму, његова реализација је у току и он је значајан за постизање два циља из Стратегије развоја енергетике: Ц.Е.1. Обезбеђивање сигурног снабдевања електричном енергијом домаћег тржишта; Ц.Е.5. Стварање могућности за нето извоз електричне енергије; Реализација овог пројекта омогућиће повлачење из погона термоенергетских блокова са значајно већом емисијом ГХГ, при чему ће бити обезбеђено сигурно снабдевање електричном енергијом на најекономичнији начин. Годишње смањење емисије ГХГ због супституције старих термоенергетских капацитета новим биће 569 800 тона ГХГ годишње. Кроз Програм остварења стратегије снажно је промовисана идеја повећања учешћа обновљивих извора

Коментатор	Коментар	Одговор
	тој борби. Проактивним, промишљеним и етичким учешћем у дефинисању Стратегије борбе против климатских промена са акционим планом, а након тога изменама Стратегије развоја енергетике како би се учинила одрживом, а потом и изради новог предлога програма, имате прилику да се нађете на правој страни историје. У супротном, будуће генерације ће Вас памтити као функционера који се здушно залагао за угаљ – најпрљавије од свих горива. Алтернативе постоје. Позивамо Вас да истражите сценарије транзиције на обновљиве изворе енергије које су за регион и/или нашу земљу израдили: • Међународна агенција за обновљиву енергију (IRENA) чији је Србија члан; • The Solutions Project (група предвођена професором Марком Џејкобсоном са Универзитета Стенфорд у САД); • SEE Change Net Foundation (SEE 2050 Carbon Calculator); и • Један степен Србија (Србија без фосилних горива до 2050: Алтернативни INDC). Линкове и материјал који је овде наведен ћемо Вам послати електронском поштом. Сада је већ свима у свету јасно да је транзиција на чисту енергију и обновљиве изворе је технолошки могућа и финансијски исплатива. Нове термоцентралe које се предлажу Стратегијом развоја енергетике и пратећим програмом ће осим CO₂, донети и нове количине загађења које ће негативно утицати на здравље нације (и садашње и будућих генерација). Покушај да се списком пројеката у области производње електричне енергије (стр. 19 у предлогу) поправи укупан утисак Програма мера који се ослања на фосилна горива је више него лицемеран. Прво се наводе неизвесни пројекти ветропаркова које планирају приватни инвеститори док држава преко свог јавног предузећа гради капацитете на фосилна горива.	енергије кроз имплементацију мера, активности и пројеката ради реализације постављених циљева за учешће ОЕИ у бруто финалној потрошњи енергије. Следствено томе, свеукупно су позитивни и ефекти реализације мера, активности и пројеката у оквиру ПОС-а на животну средину. Уколико се реализују мере, активности и пројекти предложени ПОС-ом, постићи ће се смањење емисије ГХГ за око 14,9 милиона тона ГХГ годишње, што је за 82% више од национално одређеног доприноса Србије смањењу емисије ГХГ (нешто мање од 8,2 милиона тона) за 2030. годину. Дакле, спровођењем енергетске политике Србија остварује се скоро двоструко веће смањења емисија ГХГ него што су њене међународне обавезе. Република Србија нема нулте емисије ГХГ, а њена обавеза биће дефинисана у поступку преговора са ЕУ. Пројекти изградње ветропаркова су углавном у завршним фазама реализације. Поред наведених повлашћених произвођача електричне енергије из енергије ветра, још неколико пројеката приватних инвеститора је у току и очекује се њихов завршетак пре 2020. године, тако да ће збирни ефекат нових ветроелектрана бити већи него што је истакнут у ПОС-у. Поред изградње термоелектране ради реализације циљева: Ц.Е.1. Обезбеђивање сигурног снабдевања електричном енергијом домаћег тржишта; Ц.Е.5. Стварање могућности за нето извоз електричне енергије; ЈП ЕПС такође реализује и изградњу ветроелектране Костолац снаге 66 MW, соларне електране Петка у Костолцу, снаге 9.9 MW, као и већи број пројеката ревитализације и повећања инсталисане снаге у постојећим хидроелектрана, што показује доследан став Републике Србије у очувању и повећању капацитета за производњу електричне енергије из обновљивих извора.

Коментатор	Коментар	Одговор
	Обновљиви извори енергије ће осим доприноса глобалној борби против климатских промена довести и до великог броја зелених и сталних послова, смањити трошкове јавног здравља и свеукупно подићи стандард живота грађана. Позивамо Вас да зауставите процедуру доношења Програма мера који је заснован на неодрживој Стратегији развоја енергетике и у супротности са нашим међународним обавезама и дугорочним интересима грађана и привреде. Позивамо Министарство рударства и енергетике да сачека доношење Стратегије борбе против климатских промена која ће представљати кровни документ и довести до измене многих других секторских стратегија, првенствено Стратегије развоја енергетике. За додатна питања молимо Вас да контактирате следеће контакт особе: Ђорђе Самарџија (Један степен Србија, djordje.samardzija@lc.org.rs) и Наташа Ђереџ (ЦЕКОР, djnatasa@yahoo.com).	У смислу свега реченог, ни Стратегија развоја енергетике ни Програм остварења стратегије нису у супротности са међународним обавезама Републике Србије и дугорочним интересима грађана и привреде. Програм остварења стратегије биће предмет међусекторског усаглашавања у току којег могу да се имплементирају евентуалне примедбе или сугестије које потичу из осталих стратешких докумената чија је израда у току.
Стеван Петровић Београдска Отворена Школа, Масарикова 5, 11000, Београд stevan.petrovic@bos.rs	Прегледом релевантног законског оквира долази се до закључка да јавна расправа за Предлог Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике РС до 2025 са пројекцијама до 2030, за период од 2017. до 2023. није организована у складу са Законом о заштити животне средине као и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину. Наиме, наведени акти јасно прописују да је за документе овог типа и обима утицаја било неопходно изградити стратешку процену утицаја на животну средину. Наиме, Закон о заштити животне средине (Сл. гласник РС бр. 135/04 , 36/09 , 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11 - УС) Пречишћен текст закључно са изменама из Сл. гл. РС бр. 72/09 које су у примени од 11/09/2009 (измене у чл.: 91 , 92 , 93 , 94 , 95 , 96 , 97 , 98 , 99 , 120) у Члану 35. јасно предвиђа да се стратешка процена утицаја врши „за стратегије, планове, програме и основе у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије,	Примедба се не прихвата. Стратешка процена утицаја ПОС-а на животну средину је интегрални део пројекта израде ПОС-а, приказује показатеље на које се у примедби указује. Јавне консултације су одржане у циљу укључивања јавности, а Програм јавне расправе ће се реализовати у складу са законском процедуром. Поред тога конкурсном документацијом и пројектним задатком предвиђена је и израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину. Овај Извештај је припремљен и сагласно Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину организоваће се јавна расправа.

Коментатор	Коментар	Одговор
	саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, инфраструктурних система, заштите природних и културних добара, биљног и животињског света и њихових станишта и др. и саставни је део плана, односно програма или основе.“ Даље, Закон у Члану 81. дефинише услове за учешће јавности и експлицитно предвиђа да „Јавност има право да, у складу са законом, учествује у поступку доношења одлука о: 1) стратешкој процени утицаја планова и програма на животну средину;“ Такође, Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл. Гласник РС", бр. 135/2004 и 88/2010) у Члану 5. дефинише да се стратешка процена утицаја на животну средину врши за „планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину“. Даље, у Члану 12. Закон јасно дефинише и садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину и, између осталог, наводи да Извештај садржи „4) смернице за израду стратешких процена на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину;“. И сам Извештај о стратешкој процени утицаја Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030. на животну средину на страни 95., поглавље 4. Смернице за израду процена утицаја на нижим хијерархијским нивоима јасно наводи „за Програме остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије за период до	

Коментатор	Коментар	Одговор
	2025. године са пројекцијама до 2030. године, обавезна је израда Стратешке процене утицаја на животну средину.“ Самим тиме, јавна расправа не може да се одржи пре израде Стратешке процене утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023. године. Осим тога, оваква процедура није у сагласности са Директивом 2001/42/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27. јуна 2001. годи-не о процени утицаја одређених планова и програма на животну средину (Директива о СПУ).: Београдска отворена школа предлаже: - да се Предлог Уредбе којом се утврђује Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023. године повуче из процедуре, - да се сходно Закону о Стратешкој процени утицаја (Члан 9.) прибави мишљење од органа надлежног за послове заштите животне средине (Министарство пољопривреде и заштите животне средине) о изради стратешке процене утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023 и - донесе Одлука о изради стратешке процене утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023 - Приступи даљим корацима поступка израде стратешке процене утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023, сходно Члану 8. 9. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, - Да након усвајања Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину Програма остваривања Стратегије развоја	

Коментатор	Коментар	Одговор
	енергетике Републике Србије до 2025 са пројекцијама до 2030. године, за период 2017. до 2023 организује јавну расправу о Предлогу уредбе којом се утврђује програм остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. година и омогући учешће заинтересованој јавности, сходно Члану 77. Закона о државној управи ("Сл. гласник РС", бр. 79/2005, 101/2007, 95/2010 и 99/2014) и Члану 41. Пословника Владе Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 61/2006 - пречишћен текст, 69/2008, 88/2009, 33/2010, 69/2010, 20/2011, 37/2011, 30/2013 и 76/2014)	
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Постиже се усаглашеност Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025 са Националном стратегијом одрживог развоја: У пасусу на страни 2. Који говорио о националним акционим плановима допунити са Акционим планом за спровођење стратегије одрживог развоја (СЛ. Гласник РС бр 31/10) јер су овим планом као приоритети дефинисани: - повећање енергетске ефикасности на свим нивоима и смањење енергетске интензивности у свим секторима, укључујући индустрију, енергетику, саобраћај, пољопривреду, комуналне делатности, становање итд.; - смањење зависности привреде и друштва у целини од фосилних горива (декарбонизација) и активно укључивање у глобалне напоре на заштити климе од промена изазваних људским деловањем; - унапређење поступања са чврстим отпадом и отпадним вода. Ова питања разматра и предложени програм али није усаглашен са Стратегијом одрживог развоја и наведеним Акционим планом. Сматрамо да је неопходно интесекторско усаглашавање да би се остварили циљеви енергетских стратегија и стратегија одрживог развоја и заштите животне средине.	Примедба се прихвата. Текст је коригован у складу са предлогом. ПОС ће бити предмет интерсекторског усаглашавања у процедури коначног усвајања документа и у том поступку ће се извршити провера његове усаглашености са Стратегијом одрживог развоја и наведеним Акционим планом.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић	Постиже се усаглашеност Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025. са “Намераваани национално	Примедба се не прихвата јер је неоснована. ПОС је усаглашен са поменутиим документом. Овај документ је био једна од полазних подлога за израду ПОС-а (видети

Коментатор	Коментар	Одговор
Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	одређени доприноси смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште на глобалном нивоу”: Усагласити са документом “Намеравани национално одређени доприноси смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште на глобалном нивоу”	страну 89 - последњи пасус). Национално одређени доприноси смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште су припремани на основу Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Постиже се равноправан третмен обновљивих извора енергије са наведеним обновљивим изворима: Тачку 2.2..допунити новом тачком 4. “Област обновљиви извори енергије” што ће омогућити допуну овог програма и равноправним третманом ових извора са наведеним.	Примедба се не прихвата. Стратешки енергетски пројекти се проглашавају у складу са Уредбом 347/2013 ЕУ о Смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру, која не укључује пројекте изградње производних електроенергетских капацитета. Дакле, производни објекти не припадају овој групи пројеката.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Постиже се усаглашавање са Националном стратегијом одрживог развоја, Акционим планом за спровођење стратегије одрживог развоја и Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине: Тачку 2.3 допунити тачком новим критеријумом) “4. Доприноси одрживом развоју: - смањењу емисије гасова “стаклене баште”, - повећању удела производње и потрошње енергије из обновљивих извора, - повећењу енергетске ефикасности.	Примедба се не прихвата. Дефинисани критеријуми проистичу из Уредбе 347/2013 ЕУ о Смерницама за трансевропску енергетску инфраструктуру коју је Србија обавезна да имплементира као земља потписница Уговора о Енергетској заједници. Не могу се дефинисати додатни критеријуми, јер би то у великој мери представљало одступање од Уредбе.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Постиже се остваривање обавезе по законима о стратешкијој процени утицаја на животну средину и процени утицаја на животну средину, односно заштита животне средине. Без ове допуне опредељење о заштити животне средине у овом документу је само декларативно.: У табелама “Недостајућа планска документација” у стубцима “Недостајућа и планска документација” унети да недостају страешка процена утицаја на животну средину или процена утицаја на животну средину за пројекте за које ове студије не постоје	Примедба се не прихвата. Где год ове студије не постоје, а њихова израда је обавезна по закону, оне су наведене у табелама „Недостајућа планска и техничка документација“.

Коментатор	Коментар	Одговор
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Постиге се да садржај Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025 у свим деловима поглавља 3. Преглед циљева, индикатора, мера, активности и пројеката Програма остваривања Стратегије по областима буде конзеквентно урађен, јер неке области већ садрже подобласт заштите животне средине (области електричне енергије, топлотне енергије, угља): Потребно је у Област 3.3 увести одељак Подобласт заштите животне средине у области обновљиве енергије	Примедба се не прихвата. Коришћење обновљивих извора енергије примарно проистиче из потребе за заштитом животне средине, па због тога у њој ово поглавље није посебно наведено. Ефекти на животну средину који се постижу ПОС-ом су евалуирани.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Постиге се да садржај Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025 у свим деловима поглавља 3. Преглед циљева, индикатора, мера, активности и пројеката Програма остваривања Стратегије по областима буде конзеквентно урађен, јер неке области већ садрже подобласт заштите животне средине (области електричне енергије, топлотне енергије, угља): Потребно је у Област 3.4 увести одељак Подобласт заштите животне средине у области нафтног сектора	Примедба се не прихвата. Примедба се одбија из разлога јер су у потпоглављу 3.4.1. Мере у области нафтног сектора дате Мере заштите животне средине (тачка 7), а посебан документ по називом “Извештај о стратешкој процени утицаја ПОС-а за период од 2017. до 2023. године на животну средину” се бави облашћу животне средине.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Постиге се да садржај Програма остваривања Стратегије развоја енергетике до 2025 у свим деловима поглавља 3. Преглед циљева, индикатора, мера, активности и пројеката Програма остваривања Стратегије по областима буде конзеквентно урађен, јер неке области већ садрже подобласт заштите животне средине (области електричне енергије, топлотне енергије, угља): Потребно је у Област 3.5 увести одељак Подобласт заштите животне средине у области природног гаса	Примедба се прихвата. Подобласт заштите животне средине је унета у текст.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Предложени текст допунити индикаторима одрживог развоја из Правилника о националној листи индикатора заштите животне средине (Сл. Гласник РС бр. 37/2011): На страни 67 иза првог додати нови пасус који ће гласити: У току реализације пројеката пратиће се индикатори: 1. Ваздух:	Примедба се не прихвата. У оквиру ПОС-а се прате само индикатори реализације пројекта и индикатори постигнутих резултата. Индикатори одрживог развоја који ће се пратити током реализације пројекта не дефинишу се ПОС-ом.

Коментатор	Коментар	Одговор
	1.1. Учестаност пркорачења дневних ГВ за SO₂ и PM₁₀, 1.2. Емисија закисељавајућих гасова (NO_x, NH₃ и SO₂), 1.3. Емисија прекурсора озона (NO_x, CO, CH₄ и NMVOC), 1.4. Емисија примарних суспендованих честица и секундарних прекурсора суспендованих честица (PM₁₀, NO_x, NH₃ и SO₂), 1.5. Емисија гасова са ефектом стаклене баште, 1.6. Емисија тешких метала, 2. Воде: 2.1. Загађене (непречишћене) отпадне воде, 2.2. Емисије загађујућих материја из тачкастих извора у водна тела, 3. Земљиште,: 3.1. Промена начина коришћења земљишта, 3.2. Управљање контаминираним локалитетима, 4. Отпад: 4.1. Укупна количина произведеног отпад, 4.2. Количина произведеног пепела, 4.3. Количине посебних токова отпада, 4.4. Депоније отпада, 4.5. Количина издвојено прикупљеног, поновно искоришћеног и одложеног отпада, 4.6. Прекогранични промет отпада, 5. Бука: 5.1. Укупни индикатор буке, 5.2. Индикатор ноћне буке, 6. Нејонизујуће зрачење: 6.1. Извори нејонизујућег зрачења од посебног интереса, 7. Одрживо коришћење природних ресурса, Обновљиви природни ресурси: 7.1. Површине деградираног земљишта,	

Коментатор	Коментар	Одговор
	8. Привредни и друштвени потенцијали од значаја за животну средину - Енергетика: 8.1. Укупна потрошња примарне енергије по енергентима, 8.2. Потрошња финалне енергије по секторима, 8.3. Укупни енергетски интензитет, 8.4. Потрошња примарне енергије из обновљивих извора, 8.5. Потрошња електричне енергије из обновљивих извора, Овим индикаторима се прати утицај програма на стање животне средине и допринос одрживом развоју. Индикатор се прати системски и доследно током времена ради сагледавања трендова. Он представља најбоље мерило узрока, стања, последица и ефеката програма.	
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Предложени текст допунити текстом којим се овај програм усаглашава са “Националним акционим планом за коришћење обновљивих извора енергије Републике Сбије”: На страни 67., иза садшњег става 2 додати нови став који ће гласити: “Смањивање емисије сумпордиоксида постићи ће се остварењем плана да ће до 2020 године бити инсталирано нивих 1092MW”, страна 18. “Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије Републике Сбије”	Примедба се прихвата. Додаје се реченица на страни 67: „Такође, остваривањем циљева који су предвиђени Националним акционим планом за коришћење обновљивих извора енергије Републике Сбије у сектору електроенергетике постиже се смањење емисије сумпордиоксида.“
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Предложени текст у поглављу “Област топлотне енергије” допунити текстом о коришћењу геотермалне енергије која се може користити за грејање индивидуалних објеката за становање, у туристичким објектима, за развој туристичке понуде у бањама, за загревање стакленика и пластеника у пољопривреди: На страни 68. допунити пасус о стратешким правцима деловања и то новиом ставком: - Значајније коришћење геотермалне енергије.	Примедба се прихвата. Унета је мера бр. 5 која се односи на овај предлог у табели 34 и активност 10 у табели 35 која се односи на реализацију ове мере.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор,	Табелу 3.2.2. Мере, циљеви и индикатори допунити новим мерљивим циљем који ће се односити на удео обновљивих извора енергије у укупној енергији за грејање:	Примедба се не прихвата. Поменути индикатори показују незнатан удео ОИЕ у производњи топлотне енергије. С обзиром на могућност ревизије Уредбе ПОС за две године, биће размотрено да се

Коментатор	Коментар	Одговор
коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Табелу 3.2.2. “Мере, циљеви и индикатори”, на страни 73. допунити следећим циљевима: - Удео произведене топлотне енергије из обновљивих извора у укупној произведеној топлотној енергији, - Удео произведене топлотне енергије из биомасе у произведеној енергији из обновљивих извора, - Удео произведене топлотне енергије из геотермалних извора у укупној произведеној топлотној енергији из обновљивих извора.:	ови индикатори уведу, ради праћења повећања удела ОИЕ у области топлотне енергије. За сада се слични индикатори прате у оквиру „Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије“.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У овом поглављу предвидети стимулисање пројеката који се односе на коришћење геотермалне енергије и производњу опреме за коришћење геотермалне енергије: Списак пројекат на страни 75. допунити новим пројектом: П.15. Подстицаји за коришћење геотермалне енергије.	Примедба се не прихвата. Предложена активност је већ обухваћена кроз пројекат П.11. „Изградња нових топлотних извора, гашење дострајалих и неусловних котларница, конверзија горива, прелазак на коришћење ОИЕ“. С обзиром на могућност ревизије Уредбе ПОС за две године, биће поново размотрена могућност увођења и овог пројекта као посебне тачке.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Табелу 29: Допунити пројектом из предходне колоне и за то предвидети одговарајућа средства која не смеју бити мања од средстава предвиђених за коришћење биомасе: Табелу 29. “Основне карактеристике и ефекти пројекта”, на страни 80. допунити: “Подстицаји за коришћење геотермалне енергије” предвидети средства, проценити ефекте реализације.	Примедба се не прихвата. Пројекат под називом „Изградња нових топлотних извора, гашење дотрајалих и неусловних котларница, конверзија горива, прелазак на коришћење ОИЕ“, оставио је могућност финансирања и таквог постројења, али за сада нема потребе за посебним истицањем геотермалне енергије као посебне области. С обзиром на могућност ревизије Уредбе ПОС за две године, биће поново размотрена могућност увођења овог пројекта.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Табелу 31: Динамика реализације активности у периоду реализације ПОС-а допунити динамиком реализације пројекта П.15.: Табелу 31: Динамика реализације активности у периоду реализације ПОС-а допунити динамиком пројекта П.19. Подстицаји за коришћење геотермалне енергије. На пример:	Примедба се не прихвата. Помињањем ОИЕ обухваћена је и геотермална енергија, нема потребе за посебним истицањем ове технологије. С обзиром на могућност ревизије Уредбе ПОС за две године, биће поново размотрена могућност увођења овог пројекта.

Коментатор	Коментар	Одговор
	- 2017., 2018, 2019, - Израда катастра геотермалних потенцијала Србије, - 2017. - Доношење уредбе о подстицају инвестиција у геотермалну енергију, - 2018. - Доношење уредбе подстицаја за коришћење геотермалне енергије у пољопривред итд.	
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	На страни 91 наведено је да "Да би се повећала свест грађана о значају ОИЕ неопходно је укључити медије, образовне и научне институције". Недостаје да је неопходно укључити и организације цивилног друштва: "Да би се повећала свест грађана о значају ОИЕ неопходно је укључити медије, образовне и научне институције и организуације цивилног друштва".	Примедба се прихвата и текст је измењен у складу са њом.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У табели 34. Преглед мера у области ОИЕ иза тачке 4. Додати нову тачку 4.а. Ради подизања енергетске ефикасности у домаћинствима Искуства неких земаља показује значајне ефекте повећања енергетске ефикасности у грађевинерству: Тачка 4.а. Разматрање могућности увођења пореских и финансијских подстицаја за термоизолацију индивидуалних објеката.	Примедба се не прихвата. Ово је део који се односи на област енергетске ефикасности у потрошњи енергије - Поглавље 3.7. Наведени предлог је већ обухваћен кроз мере и активности у области енергетске ефикасности: Мере предвиђене Трећим акционим планом за енергетску ефикасност Републике Србије за период 2016-2018: Спровођење Активности дефинисаних кроз Трећи акциони план за енергетску ефикасност (таб. 128). У питању су активности у сектору домаћинства. Заокружење правног оквира у погледу енергетске ефикасности у зградама (таб. 128): - Утврђивање трошковно оптималних нивоа енергетске ефикасности зграда - Укључење свих облика енергије и термотехничких система приликом сертификације зграда - Доношење плана за испуње захтева у погледу зграда са нултом потрошњом енергије - Ревидирање регулативе у области енергетске ефикасности у зградама (Правилника о енергетској

Коментатор	Коментар	Одговор
		ефикасности грађевинских зграда - „Службени гласник РС”, бр. 61/2011 и Правилника о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда - „Службени гласник РС”, бр. 69/2012) која је донета на основу Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014 и 145/2014)
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У табели 34. Преглед мера у области ОИЕ иза тачке 5. Додати нову тачку 5.а.. О подстицајним средствима за коришћење геотермалне енергије: Тачка 5.а. Разматрање могућности увођења пореских и финансијских подстицаја за коришћење геотермалне енергије	Примедба се прихвата. Унета је мера бр. 5 која се односи на овај предлог у табели 34 и активност 10 у табели 35 која се односи на реализацију ове мере.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У табели 34. Преглед мера у области ОИЕ, под редним бројем 10. , садржина мере: Стварање услова за информисање и образовање грађана и младих о значају и предностима коришћења ОИЕ, међу реализаторе мера нису наведене образовне и научне институције, као ни организације цивилног друштва. Такође као област примене мера нису наведени сектори науке и организација цивилног друштва : Реализатори мера: Влада Републике Србије, министарство надлежно за послове рударства и енергетике, министарство надлежно за послове образовања, науке и технолошког развоја, медији, образовне и научне институције и организације цивилног друштва Област примене мера: Сектор енергетике, сектор образовања и науке, сектор медија и сектор цивилног друштва	Примедба се не прихвата. Резултат мере биће донети програми образовања и информисања који укључују промовисање ОИЕ. Цивилна друштва нису директно одговорна за усвајање програма образовања, тј. активности које ће се предузимати у оквиру ове мере везане су само за наведене субјекте у табели. Посредно учешће предложених институција је добродошло, али оне нису директно одговорне за реализацију мере.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор,	У табели 34. Преглед мера у области ОИЕ, под редним бројем 13. , циљ мере: 2. Јачање свести о значају ОИЕ за рационално коришћење природних ресурса и унапређење стања животне средине, међу реализаторе мере нису наведене организације	Примедба се не прихвата. Резултат мере биће донети програми образовања и информисања који укључују промовисање ОИЕ. Цивилна друштва нису директно одговорна за усвајање програма образовања, тј. активности

Коментатор	Коментар	Одговор
коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	цивилног друштва, а такође сектор цивилног друштва није наведен у области промене мера : Реализатори мере: Влада Републике Србије, министарство надлежно за послове пољопривреде и заштиту животне средине, министарство надлежно за послове рударства и енергетике, Републичка дирекција за имовину, јединице локалних самоуправа, организације цивилног друштва Област примене мера: Сектор електричне енергије, сектор заштите животне средине, сектор цивилног друштва	које ће се предузимати у оквиру ове мере везане су само за наведене субјекте у табели. Посредно учешће предложених институција је добродошло, али оне нису директно одговорне за реализацију мере.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Табелу 35. План активности за реализацију мера у области обновљивих извора енергије допунити усглашавањем са датим предходним предлозима: Доследно датој форми одредити све показатеље за дате предлоге у предходном тексту.	Примедба се прихвата. Унета је активност бр. 10 у табели 35, која се односи на имплементацију мере бр. 5 у табели 34.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Област нафте не предвиђа мере заштите животне средине и санацију простора загађених експлоатацијом нафте: У поглављу 3.4.1. Мере у области нафтног сектора, тачку 2. Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња додати нове подтачке: - Санација деградираних, загађених и угрожених простора експлоатацијом нафте, - Избор БАТ технологија за експлоатацију нафтних шкриљаца	Примедба се не прихвата јер се ПОС не бави тим, већ Извештај о стратешкој процени утицаја ПОС-а за период од 2017. до 2023. године на животну средину.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У поглављу 3.4.1.Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња , у табели 36: Индикатори за праћење ефеката примене мера и реализације пројеката у нафтном сектору предвидети индикаторе за праћење процеса санације деградираних, загађених и угрожених површина експлоатацијом нафте ради усаглашавања са Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине (Службени Гласник“ Републике Србије бр. 37/20):	Примедба се не прихвата јер се ПОС не бави тим, већ Извештај о стратешкој процени утицаја ПОС-а за период од 2017. до 2023. године на животну средину.

Коментатор	Коментар	Одговор
	У табели 36. На страни 113. Додати нову колону са следећим садржајем: - Стратешки циљ - санација деградираних, контаминираних и угрожених простора експлоатацијом нафте, - Индикатор - Управљање контаминираним земљиштем - Опис - Индикатор приказује начин управљања локалитетима на којима је потврђено присуство локализованог загађења земљишта. Индикатором се прати напредовање у управљању овим локалитетима кроз праћење главних загађујућих материја које утичу на квалитет земљишта и подземних вода, као и кроз реализовање процеса санације и ремедијације. Локализовано загађење везано је за подручја појачане индустријске активности, неадекватно уређена одлагалишта отпада, локалитете вађења минералних сировина, војна складишта и подручја на којима је дошло до акцидентних ситуација и загађења земљишта. - Начин рачунања- Индикатор се израђује анализом прогреса у управљању контаминираним локалитетима који је изражен кроз: 1. Укупан број потенцијално загађених локалитета; 2. Број локалитета на којима су извршена прелиминарна истраживање у %; 3. 3. Број локалитета на којима су извршена детаљна истраживања(у%) 4. Број локалитета на којима се предузимају мере санације и ремедијације у оквиру: - енергетског сектора, - производње и прераде метала, - индустрије неметала, - хемијске индустрије, - управљања отпадом и отпадним водама, - производње и прераде папира и дрвета, - интензивног сточарства и аквакултуре, - производње прехранбених производа и пића, - подручја под минама, - бивших војних локација, - подручја акцидената, - других активности, 5. Број локалитета на којима је извршена ремедијација (у %); 6. Трошкови и процењени трошкови санације (RSD);	

Коментатор	Коментар	Одговор
	7. Удео главних типова локализованих извора загађења земљишта у укупном броју идентификованих локалитета (у %); 8. Удео индустријских грана у локализованом загађењу земљишта (%); 8. 9. Главне загађујуће материје које утичу на загађење земљишта и површинских вода. - Циљана прорачуната вредност у 2023- 100%	
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У поглављу 3.4.1.Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња , у табели 38: Активности у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња допунити мерама предложеним тачком У поглављу 3.4.1. Мере у области нафтног сектора, тачку 2. Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња додати нове подтачке: Табелу 38: Активности у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња допунити мерама: - Санација деградираних, загађених и угрожених простора експлоатацијом нафте, - Избор БАТ технологија за експлоатацију нафтних шкриљаца Набројати активности (деградирана, угрожена и загађења нафтна поља), дефинисати рокове и носиоце санације	Примедба се не прихвата јер се ПОС не бави тим, већ Извештај о стратешкој процени утицаја ПОС-а за период од 2017. до 2023. године на животну средину. Предлог савременог технолошког концепта (БАТ) експлоатације уљних шкриљаца дат је у оквиру тачке 3.4.2.4.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У поглављу 3.4.1.Мере у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња , у табели 38: Активности у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња допунити мерма заштите животне средине Експлоатација неконвенционалних нафтних ресурса - уљних шкриљаца (уљних шејлова) код Алексинца: Табелу 38: Активности у подобласти нафтног сектора - истраживање и производња на страни 117. допунити: - Израда стратешке процене утицаја на животну средину просторног плана посебне намене за експлоатацију уљних шкриљаца код Алексинца, - Израда процене утицаја на животну средину пројекта експлоатације шкриљаца код Алексинца,	Примедба се не прихвата јер су у оквиру тачке 3.4.2.4 наведени разлози зашто се не може дати динамика реализације активности које се односе на експлоатацију уљних шкриљаца у периоду реализације ПОС-а.

Коментатор	Коментар	Одговор
	- Реализација мера заштите животне средине при истраживању и експлоатацији шкриљаца код Алексинца	
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Поглавље 3.4.2.4. Могућност експлоатације и прераде уљних шкриљаца (уљних шејлова) допунити мерама заштите животне средине: У поглављу на страни 140. Додати: Пројекта ће бити реализован у складу са домаћим законодавством, директивама европске уније и применом БАТ технологија. Пројекат мора бити реализован у складу са Уредбом о критеријумима за одређивање најбољих доступних техника, за примену стандарда квалитета, као и за одређивање граничних вредности емисије у интегрисаној дозволи. Пројекат не сме довести до нарушавања животне средине и угрозити традиционалне привредне делатности локалног становништва. При развоју пројекта биће урађена Стратешка процена утицаја на животну средину и процена утицаја на животну средину уз обавезно укључивање јавности при доношењу одлука по овим документима. Биће примењене све одредбе Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине и пратећих подзаконских аката.	Примедба се не прихвата јер су у оквиру тачке 3.4.2.4 наведени разлози зашто се не може дати динамика реализације активности које се односе на експлоатацију уљних шкриљаца у периоду реализације ПОС-а.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У поглавље 3.6. Област угља стратешке циљеве допунити са циљевима заштите животне средине: поглавље 3.6. Област угља стратешке циљеве допунити следећим стратешким циљем: - Заштита животне средине	Примедба се не прихвата. Стратешки циљеви дефинисани су самом стратегијом: - Сигурно и поуздано снабдевање електроенергетских термо капацитета и - Обезбеђивање потребних количина угља за финалну потрошњу и за производњу топлотне енергије;
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор	У складу са предходном одредбом, испред индикатора број 4, на страни 168, додати и објаснити циљ о заштити животне средине: Индикатор бр. 3 Циљ: Заштита животне средине Депоније јаловине депоновати у складу са:	Примедба се не прихвата. Одлагање јаловине се врши у складу са важећим Законом о рударству.

Коментатор	Коментар	Одговор
mibor@ptt.rs	- Уредбом о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду, . Директивом 2006/21/EЗ о управљању отпадом од индустрије вађења минерала и о измени директиве 2004/35/EЗ - Reference Document on Best Available Techniques for Management of Tailings and Waste-Rock in Mining Activities	
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	Област енергетске ефикасности треба реализовати у складу са БАТ техникама: У поглављу 3.7. Област енергетске ефикасности у сектору потрошње енергије, иза првог пасуса додати нови пасус: Област енергетске ефикасности биће решавана у складу са Reference Document on Best Available Techniques for Energy Efficiency Европске комисије.	Примедба се не прихвата. Нејасна је формулација „Област енергетске ефикасности биће решавана“. Област енергетске ефикасности је врло детаљно регулисана Законом о ефикасном коришћењу енергије а имплементација циљева прати се кроз националне акционе планове за енергетску ефикасност Републике Србије у којима су врло детаљно приказане мере и активности које ће се спроводити, а које су у надлежности Министарства рударства и енергетике и Владе Републике Србије.
Драган Ранђеловић, Топлица Марјановић Друштво младих истраживача Бор, коалиција еколошких ОЦД CSOnnect Бор mibor@ptt.rs	У одељку 3.7.1 Циљеви у области енергетске ефикасности и индикатори њихове реализације дефинишу се проблеми обезбеђивања средстава Буџетског фонда за енергетску ефикасност и оцењује да су главна средства фонда усмеравана на програме локалних самоуправа. Међутим нису наведени проблеми обезбеђивања средстава у буџетима локалних самоуправа, односно да ли су формиран и делују локални буџетски фондови за енергетски ефикасност. Проблем је што се за унапређење енергетске ефикасности јавних зграда користе средства локалних буџетских фондова за заштиту животне средине иако је Уредбом о Зеленом фонду изричито напоменуто да се средства еколошких фондова не могу трошити за подизање енергетске ефикасности. Требало би формирати посебне локалне буџетске фондове за енергетску ефикасност: На крају одељка 3.7.1 на страни 212 додати посебан пасус:	Примедба се делимично прихвата. ПОС не може да намеће формирање посебних локалних буџетских фондова као обавезу локалним самоуправама. Међутим, у тексту ће се дати препорука да би у складу са могућностима које даје Закон о ефикасном коришћењу енергије било добро да јединице локалне самоуправе формирају буџетске фондове за унапређење енергетске ефикасности. Последњи став у поглављу 3.7.1 би гласио: „У складу са могућностима које даје Закон о ефикасном коришћењу енергије („Службени гласник РС” бр. 25/2013) препоручује се јединицама локалне самоуправе да формирају буџетске фондове на локалном нивоу за унапређење енергетске ефикасности на начин сличан Буџетском фонду Републике Србије.“

Коментатор	Коментар	Одговор
	Постоје изражени проблеми обезбеђивања средства а за унапређење енергетске ефикасности у локалним заједницама, јер нису формиран локални буџетски фондови за енергетски ефикасност, већ се углавном за унапређење енергетске ефикасности јавних зграда користе средства локалних буџетских фондова за заштиту животне средине иако је Уредбом о Зеленом фонду изричито напоменуто да се средства еколошких фондова не могу трошити за подизање енергетске ефикасности. Потребно је у локалним заједницама формирати посебне локалне буџетске фондове за енергетску ефикасност. Овај задатак унети на крају табеле 125. Преглед мера у области енергетске ефикасности које ће бити спроведене у периоду важења ПОС-а	
Милан Здравковић ЈП „Србијагас“ Нови Сад Bojka.simikic@srbijagas.rs	Мере у области топлотне енергије усмерене ка испуњењу стратешких циљева ни у једном делу не спомињу природни гас, нарочито у делу техничких мера за обезбеђење топлотне енергије за сигурно снабдевање потрошача. Ово је нарочито апсурдно у делу где се помињу когенеративна постројења (СНР) као и наведеној мери повећања учешћа обновљивих извора енергије као основног горива, што са аспекта светских искустава, са еколошког И одрживог аспекта тешко може бити оствариво без фосилног горива као подршке – где природни гас представља оптимално решење	Примедба се прихвата. У оквиру одељка 3.2.1.2. Техничке мере за обезбеђење топлотне енергије за сигурно снабдевање потрошача, унапређење енергетске ефикасности у производњи, дистрибуцији и испоруци топлотне енергије, повећање удела ОИЕ код топлотних извора – Активност 2 придодат је текст који се односи на пројекте конверзије горива природним гасом где је то технички могуће. Напомена: Шире коришћење природног гаса код СДГ треба да буде праћено развојем инфраструктуре (дистрибутивни гасоводи) до потрошача. У садашњим условима у срединама у којима не постоји дистрибутивни систем за природни гас предложено је коришћење обновљивих извора енергије.
Милан Здравковић ЈП „Србијагас“ Нови Сад Bojka.simikic@srbijagas.rs	Подобласт заштите животне средине у области топлотне енергије ни у једном делу не третира природни гас И његов утицај на процену збирног доприноса пројекта у области топлотне енергије у погледу смањења годишње емисије гасова са ефектом стаклене баште.	Примедба се прихвата. С обзиром на то да у сектору производње, дистрибуције и снабдевања топлотном енергијом у структури потрошње енергената доминира природни гас (око 60%) у одељку 3.2.4. биће додата реченица да се у сектору топлотне енергије подстиче коришћење природног гаса и

Коментатор	Коментар	Одговор
		обновљивих извора енергије као „чистих“ енергената који утичу на смањење емисије штетних гасова у атмосферу. Оно што се мора напоменути јесте да велики системи за производњу, дистрибуцију и снабдевање топлотном енергијом већ сад готово 100% користе природни гас као основни енергент. Шире коришћење природног гаса код СДГ треба да буде праћено развојем инфраструктуре (дистрибутивни гасоводи) до потрошача. У садашњим условима у срединама у којима не постоји дистрибутивни систем за природни гас предложено је коришћење обновљивих извора енергије.
Милан Петровић ЈКП “Београдске електране” milan.petrovic@beoelektrane.rs	Увођење савремених технологија и иновативних решења за прелазак на паметан, ефикасан и одржив систем грејања и хлађења, чиме се омогућавају енергетске и буџетске уштеде за предузећа и грађане, побољшава квалитет ваздуха, животне средине и повећава добробит за целокупно друштво. Доношење потребне регулативе за подстицаје за коришћење обновљивих извора енергије за производњу топлотне енергије. Коришћење отпадне топлотне енергије из спалионица смећа, постројења за третман комуналних отпадних вода и из разних процеса производње у индустрији.: Унапређење садашњег система даљинског грејања до нивоа четврте генерације даљинског грејања и хлађења, са значајним уделом когенеративне производње и обновљивих извора енергије у производњи, односно у финалној потрошњи топлотне енергије, са минималним штетним емисијама димних гасова, сниженом температуром воде у дистрибутивном систему и што већом покривеношћу територије. Остварење квалитетног, ефикасног и безбедног снабдевања корисника услугама даљинског грејања, даљинског хлађења и потрошне топле воде, уз смањен негативан утицај на животну средину и уз редовно одржавање система, имплементирајући савремене технологије и методе рада. Увећање когенерације у производњи енергије за грејање и хлађење објеката	Примедба се не прихвата. Стратешки циљеви и стратешки правци деловања у области Топлотне енергије дефинисани су кроз документ Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године. Предметна Уредба се односи на временски период од 2017. до 2023.године. У Уредби ПОС фокус је стављен на мере и активности које је реално могуће реализовати у горе поменутом периоду. Концепт који се односи на тригенерацију представља технологију коју реално није могуће систематски увести у посматраном периоду од 2017. до 2023.године. Сагледавањем степена реализације мера и активности дефинисаних Уредбом ПОС могуће је на две године ревидовати постављене циљеве и правце, те се у том сислу може увести концепт тригенерације у област топлотне енергије.

Коментатор	Коментар	Одговор
	(тригенерација) у комбинацији са складиштењем топлотне енергије. Смањење трошкова за грејање и хлађење за домаћинства и предузећа, кроз интегрисање ефикасног даљинског система грејања и хлађења.	
sv.osdo@nis.eu	Примедбе на поглавље 3.4 (примедбе бр. 2 - 5)	Све примедбе које се односе на поглавље 3.4 (примедбе бр.2 - бр.5) се прихватају. Ради се о корекцијама и преформулацијама података и термина достављеним од стране НИС-а.
sv.osdo@nis.eu	Примедбе на поглавље 2.4 (примедба бр. 1). Предлаже се да се у сталну Радну групу за стратешке енергетске пројекте уврсти и представник НИС а.д. Нови Сад.	ПОС-ом је предвиђено да се у зависности од конкретног пројекта у рад радне групе могу укључити и друге институције и промотер пројекта. У овом случају укључивање НИС-а као промотера пројекта, у рад није спорно за конкретан пројекат где би он био његов носилац или промотер.
sv.osdo@nis.eu	Примедба на поглавље 3.5 (примедба бр. 1)	Примедба је суштински прихваћена. Мера је унета и додатно елаборирана, а табела са предвиђеном производњом наведена. Списак активних поља није унет јер суштуински није од значаја за ПОС.
Транснафта	Коментари су дати у самом тексту предлога Уредбе.	Сви коментари који се односе на поглавље 2. Стратешки енергетски пројекти, одбијају се из разлога што се наведено поглавље односи на усклађивање са Директивом 347, а коментари нису у складу са тим. Коментар који се односи на измену у табели бр.46 прихвата се у виду: Министарство надлежно за послове рударства и енергетике, Републичка дирекција за робне резерве и ЈП Транснафта (складишта у јавној својини) Коментар који се односи на табелу бр.48 се прихвата. Коментар који се односи на табелу бр.52 се не прихвата. Коментари који се односе на табелу бр.54 се прихватају. Коментар „Размотрити и стављање у функцију продуктовода ХИП Петрохемија од Панчева до Темишвара ради транспорта деривата нафте из Рафинерије нафте“ се

Коментатор	Коментар	Одговор
		не прихвата из разлога што се ПОС бави конкретним пројектима са конкретним активностима у планираном периоду. Коментари који се односе на потпоглавље 3.4.2.3 се не прихватају, тј. остаје термин „промет“ и количина од 20000 тона јер се то не односи на капацитет резерви ЈП Транснафте на терминалу Нови Сад. Коментар који се односи на измену у табели бр.56 прихвата се у виду: Министарство надлежно за послове рударства и енергетике, Републичка дирекција за робне ресерве и ЈП Транснафта (складишта у јавној својини).
Владимир Тодоровић ЈП ПЕУ- Ресавица vladimirtodorovic@live.com.au	Примедбе су дате у форми службеног дописа ЈП ПЕУ - Ресавица у реструктурирању	Примедба која се односи на предлог формирања државног Института за уљне шкриљце се одбија из разлога да нема потребе за оснивањем додатне институције која би се бавила овом проблематиком.
Владимир Тодоровић ЈП ПЕУ- Ресавица vladimirtodorovic@live.com.au	Страна 182 брисати последњу реченицу и одати следеће: "Потребно је интензивирати активности око изградње рудника и термоелектране уз преиспитивање раније постављених параметара	Прихвата се брисање постојеће и додатак наведене реченице: Потребно је спровести активности на даљој анализи доступних параметара, а све у циљу потенцијалне изградње рудника и термоенергетских капацитета
Владимир Тодоровић ЈП ПЕУ- Ресавица vladimirtodorovic@live.com.au	На страни 198 додати: у табели недостајућа планска документација • Пројекат изградње рудника Западно поље Штаваљ - Урађена студија изводљивости • Пројекат изградње ТЕ Сјеница (Штаваљ) - урађена прединвестициона студија • Пројекат оптимизације и концентрације производње угља из подземне експлоатације - прикупљен део подлога • Пројекат затварања подземних рудника са резервама угља пред исцрпљењем • Пројекат изградње рудника Пољана	Додаје се текст на крају стране 198: Постоји могућност отварања нових лежишта угља, уз предходно урађену Инвестициону документацију која ће узети у обзир све неопходне параметре на бази којих се може закључити да ли постоји економскооправданост отварања истих.

Коментатор	Коментар	Одговор
Владимир Тодоровић ЈП ПЕУ- Ресавица vladimirtodorovic@live.com.au	На страни 247 Одређивање приоритета пројеката, у табели додати следеће поред постојећег Ранг 19 остаје Ранг 19.1 Пројекат изградње рудника Западно поље - Штаваљ Ранг 19.2 Пројекат затварања подземних рудника пред исцрпљењем Ранг 19.3 Пројекат изградње рудника Западно поље - Штаваљ Ранг 19.1 Пројекат изградње ТЕ Сјеница - Штаваљ	Примедба се не прихвата. Потпројекти нису стављани у приоритете.
Бојка Симикић ЈП Србијагас Нови Сад	На стр.152 таб.65 Динамика реализације активности у периоду реализације ПОС-а, Активност Израда тендерске документације: Одговорни субјекат – уместо СЕИО треба да стоји Мин.финансија ЦФЦУ – Изабрани Консултант. Године за активности Израда тендерске документације / Пројекат за извођење / Изградња треба транслирати за годину у десно (завршетак изградње 2021).	Примедба је прихваћена и текст је измењен у складу са њом.
Бојка Симикић ЈП Србијагас Нови Сад	На стр.155 таб.69 Одговорни субјекат – треба да стоји ЈП СРБИЈАГАС / ЕУ институције	Примедба се не прихвата. ПОС као документ Владе Р. Србије нема надлежност над ЕУ институцијама.
Бојка Симикић ЈП Србијагас Нови Сад	На стр.158 таб.73 Одговорни субјекат – треба да стоји ЈП СРБИЈАГАС / ЕУ институције	Примедба се не прихвата. ПОС као документ Владе Р. Србије нема надлежност над ЕУ институцијама.
Бојка Симикић ЈП Србијагас Нови Сад	Област природног гаса не садржи подобласт заштите животне средине ?	Примедба се прихвата. Подобласт заштите животне средине је унета у текст.
Стеван Дукић ЈП Србијагас Нови Сад	У предлогу Програма остваривања стратегије нисам приметио пројекат изградње гасовода за БиХ (РС) иако овај гасовод (по мени) представља приоритет и испуњава све услове да би био проглашен гасоводом од стратешког значаја. Овај гасовод се иначе налази у нашем предлогу 10-год плана развоја.	Примедба се прихвата. Гасовод за БиХ ће се размотрити кроз студију оправданости.
Стеван Дукић ЈП Србијагас Нови Сад	Такође нисам приметио да су наведени пројекти изградње и ревитализације компресорских станица , које се налазе у нашем 10-год плану.	Примедба се прихвата. Ревитализација и модернизација компресорске станице је унета у табелу 61 као мера „одржавање и рехабилитација транспортног система, укључујући и ревитализацију компресорске станице“, а

Коментатор	Коментар	Одговор
		потенцијална изградња предложених нових компресорских станица је уврштена у табелу 60 и обрадиће се кроз студије оправданости. На основу додатних консултација са Србијагасом у ПОС (табела 78) су унети следећи гасоводи: Велика Плана-Ниш-Батајница и Мокрин-Подземно складиште гаса Банатски Двор.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	Област ПГ, Доста штур опис, обилује флоскулама без упоришта у реалности, Детаљнији опис, шта се жели	Текст је делимично коригован у складу са примедбама, додато је поглавље које се тиче подобласти заштите животне.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	Легислатива, ЕЗ, Докле ће мо се усклађивати, а да се у пракси ништа не примењује. Нпр. цена ПГ ЈП Србијагаса за ЈС, не покрива њихову набавну цену, нити знамо ко им је исту одобрио, нити је одобрио, ... Преиспитати докле се стигло са применом до сада усвојене легислативе	Усклађивање са обавезама по основу чланства у ЕЗ је законска обавеза и као таква је обрађена у ПОС-у.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Регулаторна основа, Превише инсистирања на тржишту на коме немамо довољно развијену ни транспортну, ни дистрибутивну мрежу. Све енергенте свести на кВтх, ускладити корекције на просек задњих 3 до 5 година, ...	Развој тржишта је приоритет дефинисан Стратегијом енергетике.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Планирање Списак лепих жеља, нереално, а понешто и непотребно Утврдити приоритете ХИТНО	Приоритетне мере и активности су наведене у табелама 59-62, а приоритетни пројекти у поглављу 3.5.2.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница	- Реорганизација ДС, Флоскуле. Шта се жели постићи, а није ни започета реорганизација ЈП Србијагас. Тек када се виде ефекти поделе на транспорт и дистрибуцију, видети шта даље са	Примедба је нејасна. ПОС се не бави специфичним проблемима појединих дистрибутера.

Коментатор	Коментар	Одговор
mtesmanovic@loznica-gas.rs	дистрибутерима. Дистрибуција ЈП Србијагас ће отићи за дугове повериоцима за неки износ, са свим или без иједног дистрибутера. Боље је све самоодрживо издвојити и посебно продати. Не живи се од броја потрошача већ од количине продатог гаса. Ускладити број запослених са продатом количином, нпр. 500.000 Нм3/запосленом и сл.	
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Рехабилитација ТС, Већина транспортних гасовода стара је између 40 и 50 година, на крају радног века, Хитна рехабилитација или изградња нових који ће покрити постојеће	Поред већ наведених мера и пројеката рехабилитације транспортног система, унете су текст и додатне мере и пројекти који се тичу изградње магистралног гасовода Батајница- В.Плана – Ниш и ревитализације и изградње компресорских станица.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Тржиште, Које регионално тржиште када ни са ким нисмо повезани, Повезати се интерконекцијама	Предвиђене су 3 интерконекције и детаљно елабориране.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Легислативе, Легислативе и директиве неће обезбедити сигурно снабдевање, Повезати се интерконекцијама	Предвиђене су 3 интерконекције и детаљно елабориране.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Тржиште, Пречестом изменом методологија само се губи време, Прихватање примедби са Јавне Рас.	Примедба је у потпуности нејасна.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Диверсификација, Много се касни, не постоји ништа осим студија оправданости, Приоритет, ХИТНО	За приоритетне пројекте су дати гантограми активности у периоду до 2023. године.

Коментатор	Коментар	Одговор
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	Ефикасност Текуће обавезе свих субјеката	Примедба је у потпуности нејасна.
Мирољуб Тешмановић Лозница-гас доо, Лозница mtesmanovic@loznica-gas.rs	- Пројекти, П.21, П.22. и П.23. Много се касни. Нема документације, на нивоу ГП, ХИТНО, сва документација, дозволе, П.24. Исто, барем што је у нашој надлежности., П.25. По отварању, препустити другим ОТС	Коментар је добронамеран, али представља лични утисак који нема директне везе са ПОС-ом.
ПЕТАР ГОЊА СТАНДАРД ГАС petar.gonja@standardgas.rs	Директива 2014/94/ЕУ Европског парламента о успостави инфраструктуре за алтернативна горива је класификовала алтернативна горива: био горива, природни гас, ТНГ, електрична струја и водоник, са препоруком о развоју инфраструктуре за коришћења ових горива. Циљ је да се умањи зависност од нафте и традиционалних горива и негативних ефеката од њихове употребе у погледу емисије штетних гасова. Усаглашавање са прописима ЕУ-Директива 2014/94/ЕУ, и подстицај конкуренција међу горивима у корист потрошача: Утврђивање статуса алтернативних горива и операционализација њихове употребе, кроз развој инфраструктуре и осталих подстицаја с складу са ЕУ нормама	Примедба се не прихвата. Успостављање националне шеме верификације испуњености одрживости биогорива је предвиђено мером 7 у оквиру области обновљивих извора енергије, а кроз меру 8 биће размотрени и евентуални подстицаји за домаћу производњу. Активности 12-15 предвиђене су ради реализације предложених мера.

У наредној табели дат је преглед коментара и примедби у току Јавне расправе реализоване у периоду 19.7-19.8.2017. године.

Коментатор	Коментар	Одговор
ЕПС	Примедбе у вези са основним индикаторима пројекта П.30. Увођење нове организације на површинским коповима ЕПС-а у циљу унапређења рада и повећања ефикасности површинских копова у ЕПС-у	Примедбе се прихвата и текст у табели 125 је измењен у складу са новим достављеним подацима.

Коментатор	Коментар	Одговор
Министарство привреде	У Програму остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период 2017. до 2023. године, део 2. Стратешки пројекти, поглавље 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте (страна 10), наведена су министарства која имају представнике у Радној групи за стратешке енергетске пројекте. Сматрамо да осим наведених министарстава, и Министарство привреде треба да има представнике који ће учествовати у раду ове радне групе.	Примедба се прихвата и у текст је додато министарство надлежно за послове привреде.
Министарство привреде	У делу 3. Преглед циљева, индикатора, мера, активности и пројеката Програма остваривања Стратегије по областима, потпоглавље 3.1.1. Преглед мера и активности у области електричне енергије (страна 15), неопходно је прецизирати које одредбе Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима је потребно изменити у циљу обезбеђења правног оквира за вршење процеса сертификације оператора преносног система, као и у поглављу 3.5. Област природног гаса, у потпоглављу 3.5.1. Мере у области природног гаса (страна 147), да би се обезбедило несметано одвијање процеса сертификације оператора транспортног система. Такође, у поглављу 3.5. Област природног гаса, у потпоглављу 3.5.1. Мере у области природног гаса, став 1. тачка 1. наведено је да је, између осталог, неопходно приступити и измени Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима, да би се обезбедило несметано одвијање процеса сертификације оператора транспортног система (страна 142). Међутим, није прецизирано које одредбе Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима би требало изменити и на који начин...	Примедба се делимично прихвата. Да би се избегло да се кроз ПОС прецизирају одредбе наведених закона које је потребно мењати промене су формулације у табели на страни 15: „Обезбеђење правног оквира за вршење процеса сертификације оператора преносног система кроз измену прописа којим се уређује рад Владе, министарстава, рад и пословање јавних предузећа и других прописа неопходних за спровођење процеса сертификације“, на страни 142: „Такође, да би се обезбедило несметано одвијање процеса сертификације оператора транспортног система, неопходно је приступити измени прописа којим се уређује рад Владе, министарстава, рад и пословање јавних предузећа и других прописа неопходних за спровођење процеса сертификације оператора транспортног система.“ и у табели на страни 147: „Измена прописа којим се уређује рад Владе, министарстава, рад и пословање јавних предузећа и других прописа неопходних за спровођење процеса сертификације оператора транспортног система“

Коментатор	Коментар	Одговор
Министарство привреде	Такође, сви пројекти, који су наведени у листи пројеката треба да буду садржани у годишњем, односно, трогодишњем програму пословања, који се ревидира сваке календарске године у складу са одредбама члана 59. Закона о јавним предузећима.	Примедба се прихвата и већ је била имплементирана у текст ПОС-а. Пројекти су усаглашавани са јавним предузећима и осталим енергетским субјектима и са њиховим планским документима.
Министарство привреде	У вези са поглављем 3.6.2. Листа пројеката у области угља, пројекат П.30. Увођење нове организације на површинским коповима ЕПС-а у циљу унапређења рада и повећања ефикасности површинских копова у ЕПС-у (стр. 206 и 207), потребно је образложити да ли је предвиђено смањење броја запослених у складу са Планом оптимизације броја запослених у ЕПС Групи, и да ли су активности на овом пројекту, који су наведени у табели 125. Основне карактеристике и ефекти пројекта „Унапређење ефикасности површинских копова у ЕПС-у“, предвиђене Трогодишњим програмом пословања Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ за период 2017-2019. године.	Примедба се делимично прихвата и извршена је измена текста и наведене табеле. У овом случају се не ради о отпуштању радника већ рационализацији радних места и то са послова који ће после модернизације постати непотребни (као на пример руковаоци погонских станица, железнички транспорт, возачи теренских возила), а исти ће прећи на рад на дефицитарним пословима у производњи. Трогодишњим планоим пословања Електропривреде Србије и оквиру поглавља 1.4 Број запослених (стр 11 и 12) наводи се да ће ЕПС развити систем управљања људским ресурсима који треба да обезбеди планирање оптималног броја и структуре запослених. У оквиру укупног броја запослених кадровска структура није у свим организационим деловима прилагођена реалним потребама процеса рада. Наиме, иако постоји вишак на неким пословима евидентна је потреба нових извршилаца са одговарајућим квалификацијама.

Коментатор	Коментар	Одговор
ЕМС	1. Страна 15. Табела 4. Преглед активности у Сектору електроенергетике У овој табели неопходно је ставити позицију „Имена Закона о енергетици услед потреба за имплементацијом европских мрежних правила“ са роком 2018. година. <i>Образложење: Тренутни Законски оквир не даје могућност имплементације. Нпр. једна законска препрека јесте непостојање могућности за дерогацијом (могућност изузећа од провере техничких услова дефинисаних Правилима о раду појединих електрана) а која се предвиђа са Регулативом 2016/631 RfG.</i>	Не прихвата се предлог ЕМС за уношење позиције „Имена Закона о енергетици услед потреба за имплементацијом европских мрежних правила“ у Табелу 4. на страни 15. Преглед активности у Сектору електроенергетике. Иницирање измене Закона о енергетици није предмет ПОС. Такође, Секретаријат Енергетске заједнице припрема измене Уговора о енергетској заједници, као и прилагођавање мрежних правила: Уредба Комисије (ЕУ) 2016/631, од 14.04.2016. године, о успостављању мрежних правила за захтеве за прикључење произвођача електричне енергије на мрежу (објављена 27.04.2016.); Уредба Комисије (ЕУ) 2016/1388, од 17.08.2016. године, о успостављању мрежних правила за прикључак купца (објављена 18.08.2016.) и Уредба Комисије (ЕУ) 2016/1441, од 26.08.2016. године, о успостављању мрежних правила за захтеве за прикључење на мрежу система за пренос једносмерном струјом високог напона и једносмерно прикључених модула електроенергетског парка (објављена 08.09.2016.), све почињу да се примењују три године након објављивања, тако да ће се предлог за измену Закона о енергетици, у смислу предлога ЕМС, евентуално разматрати након окончања наведених процедура покренутих од стране Енергетске заједнице и почетка примене мрежних правила у државама чланицама Европске уније.

Коментатор	Коментар	Одговор
ЕМС	2. Страна 25. Неопходно је да се на страни 25 обрише претпоследњи и последњи пасус. <i>Образложење: У ова два пасуса спомиње се временска динамика пројекта Трансбалкански коридор – фаза 2 која још увек није усаглашена унутар ЕМС АД.</i>	Примедба се делимично прихвата и усаглашени текст гласи: „Пројекат „Трансбалкански коридор - фаза 2” обухвата више пројеката изградње нових електроенергетских водова 400 kV. Тек након завршетка прве фазе, а на основу комплетиране планске и техничке документације, донеће се одлука о приоритетима пројеката у оквиру фазе 2. Планира се да се током реализације ПОС-а заврши изградња секција 1 и 2 фазе 1 пројекта, а изградња секција 3 и 4 исте фазе уз услов да се обезбеде извори финансирања за те две секције. За једну секцију фазе 2 пројекта у току је израда претходне студије оправданости, тако да још увек не постоје расположиви подаци о коначним техничким карактеристикама и ефектима изградње далековода.“
ЕМС	3. Страна 27 Табела 10 Основне карактеристике и ефекти пројекта У колони „Вредност пројекта и извор средстава“ за двоструки далековод 400 kV Обреновац – Бајина Башта (трећи ред) и за двоструки далековод 400 kV Бајина Башта – Пљевља са увођењем у Вишеград (четврти ред) неопходно је да стоји у заградама „аплицирано за 26% из претприступних ЕУ фондова, преостали износ би се обезбедио већим делом из кредитне линије (64%) и мањим делом из сопствених средстава (10%)“. <i>Образложење: Аплицирано је за грант код WBIF (Western Balkans Investment Framework) фонда крајем децембра 2017. године, у износу од 26.9 MEUR. Одлука о гранту је требало да буде донесена средином јуна 2017, али до сада немамо званичну информацију о статусу нашег захтева.</i>	Примедба се прихвата и текст је измењен у складу са њом.

Коментатор	Коментар	Одговор										
ЕМС	4. Страна 29 Табела 12 Динамика реализације активности у периоду реализације ПОС-а(по секцијама) Неопходно је да се избаци бр.5 из свих ћелија табеле 12. <i>Образложење: Бројем 5 је означена прва секција у другој фази Трансбалканског коридора. Временску динамику за другу фазу тек треба да буде предмет усаглашавања унутар ЕМС АД.</i> Поред овога неопходно је да се у Табели 12 на страни 29 уваже најновији подаци везани за сагледавања пуштања у погон појединих секција из Трансбалканског коридора – прва фаза: Године пуштања у погон секција из Трансбалкански коридор - фаза 1 <table><tr><td colspan="2">Трансбалкански коридор - фаза 1</td></tr><tr><td>Секција 1 –Панчево - Решица</td><td>2018</td></tr><tr><td>Секција 2 –Крагујевац 2 – Краљево 3</td><td>2020</td></tr><tr><td>Секција 3 - Обреновац – Бајина Башта</td><td>2023*</td></tr><tr><td>Секција 4 - Бајина Башта – Вишеград - Пљевља</td><td>2023*</td></tr></table> *-године за трећу и четврту секцију су за случај да се добије инвестициони грант од 26% из претприступних ЕУ фондова	Трансбалкански коридор - фаза 1		Секција 1 –Панчево - Решица	2018	Секција 2 –Крагујевац 2 – Краљево 3	2020	Секција 3 - Обреновац – Бајина Башта	2023*	Секција 4 - Бајина Башта – Вишеград - Пљевља	2023*	Примедба се прихвата и табеле у тексту ПОС-а су измењене у складу са дефинисаном динамиком, а убачена је и напомена која се односи на зависност динамике реализације од добијања инвестиционог гранта.
Трансбалкански коридор - фаза 1												
Секција 1 –Панчево - Решица	2018											
Секција 2 –Крагујевац 2 – Краљево 3	2020											
Секција 3 - Обреновац – Бајина Башта	2023*											
Секција 4 - Бајина Башта – Вишеград - Пљевља	2023*											

Коментатор	Коментар	Одговор
ЕМС	5. Страна 33 Табела 15 Основне карактеристике и ефекти пројекта Неопходно је да се испод Табеле 15 дода следећи пасус: „У последњој колони Табеле 15 садржане су вредности Смањења неиспоручене електричне енергије које су добијене на бази апроксимативних прорачуна који узимају у обзир статистике испада које могу да буду веће од вредности које се могу очекивати у реалности.“	Примедба се прихвата, а у текст ПОС-а је убачен усаглашени текст: „У последњој колони Табеле 15 садржане су вредности смањења неиспоручене електричне енергије које су добијене на бази апроксимативних прорачуна заснованих на просечним вредностима учесталости и времена трајања испада за комплетну 110 kV мрежу и оне за појединачне водове могу да буду веће од вредности које се могу очекивати у реалности.“
АЕРС	Да ли Програм треба да садржи пројекат гасовода који се наставља на Турски ток преко територије Бугарске, Србије ка Мађарској, с обзиром да ће то бити, ако се реализује, најзначајнији пројекат у области природног гаса у Србији?	Примедба се не прихвата. Према нашем сазнању, одлука о реализацији таквог пројекта на територију Републике Србије у овом моменту, са конкретним активностима, још увек није донета. Имајући у виду да ПОС садржи пројекте за које су већ спроведене, или су планиране конкретне активности, за сада не постоји довољно елемената за експлицитно навођење таквог гасовода у ПОС-у.
АЕРС	Табела 61. Садржи мере које је неопходно предузети за остваривање стратешког циља – Успостављање домаћег и регионалног тржишта природног гаса. Неопходно је додати меру: Почетак оперативног и функционалног рада оператора транспортног система - Транспоргас Србија доо, како би се извршила његова сертификација и издавање лиценце у складу са Законом о енергетици. Почетак рада оператора транспортног система као независног правног лица је предуслов за формирање домаћег тржишта природног гаса.	Примедба се не прихвата. Почетак оперативног и функционалног рада оператора транспортног система - Транспоргас Србија доо, како би се извршила његова сертификација и издавање лиценце у складу са Законом о енергетици“ се не може прихватити као мера, јер је рад ОТС предвиђен и дефинисан Законом о енергетици. Сматрамо да је почетак опреативног и функционалног рада транспортног система везан за рализацију мере већ наведене у табели 61. „Обезбеђење правног оквира за вршење процеса сертификације оператора транспортног система“, са дефинисаним активностима, роковима, оговорним субјектима и индикаторима реализације.

Коментатор	Коментар	Одговор
АЕРС	Оператор транспортног система је Транспоргас Србија доо као што је наведено у табели 61. Али у другим табелама као оператор транспортног система је наведен ЈП Србијагас (на пример табеле 62, 67, 71, 75, 83) што је у супротности са Законом о енергетици. Кориговати назив оператор транспортног система са ЈП Србијагас у целокупном документу на Транспоргас Србија доо.	Примедба се прихвата и текст је коригован у складу са сугестијом.
АЕРС	Потребно је кориговати временски оквир за активности у гасном сектору тако да се активности на изградњи интерконекција са Румунијом (табела 75) и Хрватском (табела 71) планирају пре него активности на проширењу капацитета подземног складишта Банатски Двор (табела 79). Сада је обрнуто, па није јасно како се проширени капацитети подземног складишта Банатски Двор могу користити на регионалном тржишту природног гаса када још не постоје интерконекције са транспортним системима суседних земаља.	Примедба се не прихвата. Временске одреднице везане за реализацију пројектих активности у гасном сектору су највећим делом дефинисане у координацији са ЈП Србијагас, као одговорним субјектом за њихову реализацију. Разлози за овакву предложену динамику су: - Поред коришћења складишта Банатски Двор на регионалном тржишту природног гаса, његова сврха је примарно везана и за подизање сигурности снабдевања домаћег тржишта. - Пројекти интерконекције са Румунијом и Хрватском, су пројекти у врло раној фази реализације и са још увек значајним степеном финансијске, техничке и друге неодређености. Терминско везивање проширења складишта за реализацију ових пројеката би беспотребно блокирало његову реализацију. - Временска разлика у реализацији пројеката је врло мала. Уколико би се динамика ПОС-а поштовала интерконекција са Хрватском би могла да се оствари већ 2025, а са Румунијом до 2027. године, тако да би фазна помереност у односу на завршетак Банатског Двора износила свега 2, односно 4 године. - Проширени капацитети би се могли користити на регионалном тржишту са земљама са којима имамо или ћемо у тренутку завршетка проширења имати интерконекције.

Коментатор	Коментар	Одговор
АЕРС	Проверити и по потреби кориговати (увећати) вредност у табели 129 тачке 36. Гасовод интерконектор Србија - БЈР Македонија – Секција на територији Србије од 8,5 милиона €, с обзиром да он треба да садржи гасовод од Врања до границе са БЈР Македонијом и примопредајну станицу на граници.	Примедба се делимично прихвата. Провера је извршена. Вредност је преузета са Јединствене листе инфраструктурних пројеката. Сматрамо да је вредност реална и упоредива је са сличним гасоводом интерконектором са Румунијом.
АЕРС	Проверити у табели 130 да ли сви индикатори добро утврђени за све пројекте. На пример за први индикатор: Број становника за које се повећава сигурност снабдевања или квалитет испоручених енергената за пројекат 17-гасна интерконекција Србија – Румунија додељена је вредност индикатора 2, иако би нови улаз у транспортни систем са новим извором гаса повећао сигурност снабдевања за све кориснике природног гаса у Србији, док је за пројекат 18-Изградња магистралних, разводних и дистрибутивних гасовода додељен индикатор 3, иако ће пројекат 18 имати позитивни ефекат на мањи број становника Србије (који живе у негасификованим областима и они којима ће се повећати сигурност снабдевања). Услед оваквих вредности индикатора, утврђено је да ће удвостручење капацитета складишта природног гаса Банатски Двор, који се и сада користи са око 50% капацитета има већи значај него повезивање са Румунијом, иако ће Румунија око 2020. године бити земља са већом производњом од потрошње природног гаса. Пројекат изградње интерконектора са Румунијом за српску страну износи само око 6 милиона €, што је вишеструко мање од било ког другог пројекта у области природног гаса.	Примедба се прихвата. Извршиће се корекција тежинског фактора везаног за број становника за гасну интерконекцију Србија – Румунија са 2 на 4. Констатација везана за цену интерконекције са Румунијом није коректна јер не узима у обзир цену на румунској страни (79 милиона евра).
Др Горан Васић	Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 29. маја 2017. године усвојила је Закон о потврђивању Споразума из Париза у коме се у члану 2. наводи текст у оригиналу на енглеском језику и у преводу на српски језик. Наслов Споразума на енглеском језику је PARIS AGREEMENT док је наслов превода СПОРАЗУМ ИЗ ПАРИЗА. На страни 3. Општег дела користи се термин Париски споразум који је можда више у духу нашег језика али не одговара тексту Закона.	Примедба се прихвата и текст је измењен у складу са сугестијом.
Др Горан Васић	Стављањем потписа на Споразум из Париза о климатским променама Република Србија се придружила напорима светске	Примедба се не прихвата. Стављањем потписа на Споразум из Париза Република Србија се обавезала да ће

Коментатор	Коментар	Одговор
	заједнице да се конкретним, обавезујућим мерама ограничи раст температуре наше планете на вредности испод 1,5 0C. Коришћење угља у термо-електранама за производњу електричне енергије је идентификовано као један од најзначајних узрочника ове појаве. Државе чланице Европске уније и ОЕЦД су се обавезале да ће до 2030. године трансформисати свој енергетски сектор, како би функционисао без употребе угља. Кина је преузела обавезу да ће овај циљ испунити до 2040. године, док је рок за остале државе и државе у развоју постављен за 2050. годину. Имплементација Споразума из Париза представљаће велики изазов за Републику Србију која тренутно велику већину својих потреба за електричном енергијом, обезбеђује из термо-електрана на угљ. Термо-електране које користе угљ имају дуг животни век у економском смислу, преко 40 година. Изградња сваке нове електране доприноси „закључавању“ великих износа емисије CO₂ за период који ће трајати у наредних 40 година и дуже. У овом моменту, широм света, налазе се у погону 7.273 постројења овог типа, са инсталираним капацитетима за производњу електричне енергије од 1.964 GW. Нарочито забрињава податак да је у фази планирања и изградње 719 постројења са инсталираном снагом од 344 GW нових капацитета. Током припремне фазе за доношење Споразума било је јасно да ће државе у намери да испуне прокламоване циљеве морати да предузму одговарајуће мере као што су: затварање појединачних постројења пре истека њиховог експлоатационог века, смањење обима коришћења постројења испод максимално пројектованих капацитета, одустајање од изградње планираних нових постројења или ће Владе морати да приступе комбинацији ових мера. Многе државе су већ најавиле своје програме који имају за циљ да остваре производњу електричне енергије без коришћења угља. Енглеска и Аустрија су најавиле почетак ере без коришћења угља (phase out of coal) за 2025. годину, Француска намерава да затвори своје последње постројење на угљ до 2023. године, Финска и Португал су најавили испуњење овог циља у	испунити свој намеравани национално одређени допринос и да ће редовно достављати национални извештај о инвентару антропогених гасова са ефектом стаклене баште, што је у ПОС-у поменуто, а посебно су истакнути значајни очекивани доприноси пројеката у оквиру ПОС-а реализацији првог поменутог циља. Имплементација тренутно постављеног циља судећи по прорачунима из ПОС-а и уколико се планирано реализује, не би требало да представља превелики проблем за Републику Србију, а постављање нових циљева мора да буде засновано на обимним истраживањима и да буде повезано са формирањем будуће Стратегије развоја енергетике Републике Србије, а не са ПОС-ом као акционим планом реализације постојеће стратегије. Чланом 9 Споразума су се развијене земље обавезале да ће обезбедити финансијска средства земљама у развоју за спровођење мера ублажавања и прилагођавања. Кроз ПОС је Република Србија јасно исказала значај појединачних пројеката у остварењу циља дефинисаног кроз Споразум из Париза. У овом тренутку нема великог смисла трошити ресурсе на нова истраживања док се не реализује оно што већ значајно доприноси смањењу емисија ГХГ, односно, испуњењу циља дефинисаног Споразумом из Париза. Напомињемо да се ЕУ обавезала да до 2030. године редукује за 40% емисију ГХГ из 1990. године, а Кина (бар према подацима са званичног сајта), још није исказала намеравани национално одређени допринос. Имајући у виду све негативне утицаје коришћења угља за производњу електричне енергије на животну средину уопште и посебно на здравље људи у Србији, као и на климатске промене на глобалном нивоу, Србија је апсолутно опредељена да, придржавајући се потписаних споразума, што је пре могуће, а у реалном временском оквиру, редукује, до коначног престанка, коришћење угља у процесу производње електричне енергије, уз претходно сагледавање економско - финансијских могућности и

Коментатор	Коментар	Одговор
	ширем временском оквиру, током 2020 –тих. Шведска је најавила још амбициознији план од оног постављеног Спразумом из Париза и планира трансформацију енергетског сектора који ће функционисати без коришћења свих типова фосилних горива већ у следећој декади. Немачка је нешто уздржанија у постављању конкретних циљева, и у стратешком документу који обухвата раздобље до 2050. године (Climate Action Plan 2050) није поставила конкретан временски оквир за престанак коришћења угља у енергетском сектору. Сматрам да ова проблематика захтева бар неколико редака у Програму о коме се расправља, као и израду предметне Студије која би у више сценарија понудила могуће одговоре на испуњавање ових обавеза и трансформацију енергетског сектора Републике Србије ка фази која ће омогућити производњу електричне енергије без употребе угља.	ефеката, као и одрживости сигурности снабдевања електричном енергијом, у случају значајног смањења и у крајњем престанка производње електричне енергије из термоелектрана.
Др Горан Васић	Термо-електране које користе угаљ сврставају се међу најзначајније загађиваче и медицински експерти их називају „невидљивим убицама“. Детаљнијим истраживањима уочено је да здравствени проблеми који се манифестују код шире популације, која живи у околини термо-електрана није ограничена само на област непосредно око постројења. Гасови који се ослобађају приликом сагоревања угља у одређеним климатским и метеоролошким условима формирају облак пун загађујућих материја који се може попети и на висине од неколико километара и штетне продукте измешане са падавинама излучити у областима које су стотинама па и хиљадама километара удаљене од места њиховог настајања. Процене које су рађене у склопу европских истраживачких пројеката ExternE указују да један TWh електричне енергије добијене сагоревањем угља у термо-електрани просечно проузрокује 25,5 смртних случајева који су последица загађења ваздуха. Сагоревање лигнита узрокује већу штету, и прати га просечно 32,6 превремене смрти по TWh произведене енергије. Поред претходно наведеног ове појаве прати просечно 298 случајева озбиљних респираторних, кардиоваскуларних и	Примедба се не прихвата. Веродостојност података је и на први поглед врло упитна, а у материјалима на сајту поменуте организације драстично варира (нпр. у документу Утицаји термоелектрана на угаљ на здравље у Западном Балкану за Србију је VOLY 1998 милиона ЕУР, од чега 1398 милиона у Европи, а 600 милиона ЕУР у Србији, а VSL је 5842 милиона ЕУР годишње, од чега у Европи 4086 ЕУР, а у Србији 1756 милиона ЕУР годишње). При прорачунима се пошло од претпоставке да постојећа постројења раде са еквивалентним временом трајања максималне снаге од 7000 сати, а нова са 7500 сати. Ова претпоставка је далеко од тачне, нарочито за најстарија постројења која су и највећи загађивачи. Напомињемо да су према извештају Министарства финансија укупни трошкови Републичког фонда здравственог осигурања износили око 216 милијарди динара у 2016. години, или око 1754 милиона ЕУР, што значи да су трошкови који су основа за доношење одлуке о изради студије сигурно значајно прецењени. Основни задатак ПОС-а је формирање плана мера, активности и пројеката на реализацији циљева Стратегије

Коментатор	Коментар	Одговор																																										
	цереброваскуларних оболења, као и 13.288 случајева оболења која су пропрађена са мањим здравственим тегобама. The Health and Environment Alliance је водећа непрофитна организација која окупља експерте из различитих области који се баве овим значајним проблемом у ЕУ. На основу процена које се базирају на методологији која је установљена у директиви која се бави проблематиком сагоревања у великим ложиштима (Large Combustion Plants Directive) извршени су прорачуни о пратећим трошковима. Слична методологија је коришћена и у Clean Air for Europe Programme и дошло се до износа који се креће од 15,5 до 42,8 милијарди ЕУР на годишњем нивоу. Разлика се јавља у односу на примењене алтернативне економске дефиниције у обрачуна (VOLY – value of life year ; VLS – value of statistical life). Детаљнији приказ ових трошкова дат је у табели која следи. Економски еквивалент утицаја на здравље <table border="1"> <thead> <tr> <th>Држава</th><th>VOLY у милионима ЕУР</th><th>VSL у милионима ЕУР</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>Аустрија</td><td>74</td><td>27</td></tr> <tr><td>Белгија</td><td>134</td><td>46</td></tr> <tr><td>Бугарска</td><td>4.629</td><td>1.678</td></tr> <tr><td>Чешка</td><td>2.842</td><td>1.034</td></tr> <tr><td>Данска</td><td>63</td><td>23</td></tr> <tr><td>Естонија</td><td>445</td><td>159</td></tr> <tr><td>Финска</td><td>169</td><td>62</td></tr> <tr><td>Француска</td><td>1.879</td><td>697</td></tr> <tr><td>Немачка</td><td>6.385</td><td>2.303</td></tr> <tr><td>Грчка</td><td>4.089</td><td>1.474</td></tr> <tr><td>Мађарска</td><td>268</td><td>101</td></tr> <tr><td>Ирска</td><td>201</td><td>72</td></tr> <tr><td>Италија</td><td>857</td><td>312</td></tr> </tbody> </table>	Држава	VOLY у милионима ЕУР	VSL у милионима ЕУР	Аустрија	74	27	Белгија	134	46	Бугарска	4.629	1.678	Чешка	2.842	1.034	Данска	63	23	Естонија	445	159	Финска	169	62	Француска	1.879	697	Немачка	6.385	2.303	Грчка	4.089	1.474	Мађарска	268	101	Ирска	201	72	Италија	857	312	развоја енергетике. Финансијски утицаји производње енергије из угља на Републички фонд за здравствено осигурање нису предмет ПОС-а, иако пројекти у оквиру евидентно имају позитиван допринос, као ни измена Методологије за селекцију и приоритизацију пројеката, иако је у оквиру ПОС-а евидентирано да циљеви из Стратегије развоја енергетике нису адекватно вредновани у оквиру Методологије за селекцију и приоритизацију пројеката. Коначно, пројекти производње електричне енергије, а посебно пројекти из области рударства и иначе нису део Јединствене листе инфраструктурних пројеката у области енергетике.
Држава	VOLY у милионима ЕУР	VSL у милионима ЕУР																																										
Аустрија	74	27																																										
Белгија	134	46																																										
Бугарска	4.629	1.678																																										
Чешка	2.842	1.034																																										
Данска	63	23																																										
Естонија	445	159																																										
Финска	169	62																																										
Француска	1.879	697																																										
Немачка	6.385	2.303																																										
Грчка	4.089	1.474																																										
Мађарска	268	101																																										
Ирска	201	72																																										
Италија	857	312																																										

Коментатор	Коментар	Одговор																																																
	<table border="1"> <tr><td>Латвија</td><td>3</td><td>1</td></tr> <tr><td>Холандија</td><td>386</td><td>129</td></tr> <tr><td>Пољска</td><td>8.219</td><td>2.979</td></tr> <tr><td>Португал</td><td>90</td><td>33</td></tr> <tr><td>Румунија</td><td>6.409</td><td>2.315</td></tr> <tr><td>Словенија</td><td>228</td><td>86</td></tr> <tr><td>Словачка</td><td>925</td><td>336</td></tr> <tr><td>Шпанија</td><td>827</td><td>310</td></tr> <tr><td>Шведска</td><td>7</td><td>3</td></tr> <tr><td>Енглеска</td><td>3.682</td><td>1.275</td></tr> <tr><td colspan="3">Државе нечланице ЕУ</td></tr> <tr><td>Хрватска</td><td>243</td><td>88</td></tr> <tr><td>Србија</td><td>4.987</td><td>1.832</td></tr> <tr><td>Турска</td><td>6.689</td><td>2.448</td></tr> <tr><td>УКУПНО</td><td>54.730</td><td>19.827</td></tr> <tr><td>ЕУ27</td><td>42.811</td><td>15.453</td></tr> </table> Предлажем да се изради Студија која би проверила приказане трошкове и испитала утицај ове појаве на финансијско оптрећење Републичког фонда за здравствено осигурање. На основу резултата ове Студије могла би се отворити дискусија око допуне Методологије за селекцију и приоритизацију инфраструктурних пројеката.	Латвија	3	1	Холандија	386	129	Пољска	8.219	2.979	Португал	90	33	Румунија	6.409	2.315	Словенија	228	86	Словачка	925	336	Шпанија	827	310	Шведска	7	3	Енглеска	3.682	1.275	Државе нечланице ЕУ			Хрватска	243	88	Србија	4.987	1.832	Турска	6.689	2.448	УКУПНО	54.730	19.827	ЕУ27	42.811	15.453	
Латвија	3	1																																																
Холандија	386	129																																																
Пољска	8.219	2.979																																																
Португал	90	33																																																
Румунија	6.409	2.315																																																
Словенија	228	86																																																
Словачка	925	336																																																
Шпанија	827	310																																																
Шведска	7	3																																																
Енглеска	3.682	1.275																																																
Државе нечланице ЕУ																																																		
Хрватска	243	88																																																
Србија	4.987	1.832																																																
Турска	6.689	2.448																																																
УКУПНО	54.730	19.827																																																
ЕУ27	42.811	15.453																																																
Др Горан Васић	У тексту се равноправно користе термини струја и електрична енергија. Предлажем да се изврши унификација у корист термина електрична енергија.	Примедба се прихвата и текст је измењен у складу са сугестијом.																																																
Стеван Петровић Београдска Отворена Школа, Масарикова 5, 11000, Београд	Програм остваривања Стратегије развоја енергетике РС (ПОС) није разматрао различита варијантна решења. Уместо тога, преузео је два варијантна решења која су дата у Стратегији: референтни сценарио А (који представља business as usual) и сценарио Б са мерама енергетске ефикасности.	Примедба се не прихвата. Предмет ПОС-а је припрема мера, активности, пројеката на реализацији стратешких приоритета из Стратегије развоја енергетике, који се остварују кроз остварење стратешких циљева (нумерички) дефинисаних за сваку																																																

Коментатор	Коментар	Одговор
stevan.petrovic@bos.rs	Наш је став да је сценарио Б са мерама енергетске ефикасности – сходно Закону о ефикасном коришћењу енергије - заправо једини могући и једини законит сценарио, те да је као такав требало да буде узет за референтни сценарио. Законом о ефикасном коришћењу енергије мере енергетске ефикасности које су разматране у ПОСу у оквиру сценарија Б су већ обавезне, те би сценарио у коме се оне не примењују заправо незаконит. Закључак је да је израђивач ПОСа заправо разматрао само једно варијантно решење, представљено као сценарио Б. Било би упутно да се разматрају најмање две заиста суштински различите варијанте развоја и достизања циљева постављених у Стратегији.	област енергетике. <u>Дефинисање сценарија развоја предмет је Стратегије развоја енергетике.</u> Не постоје законити и незаконити сценарији развоја. Мере енергетске ефикасности се не прописују Законом о ефикасном коришћењу енергије, већ се дефинишу Програмом остваривања Стратегије (у складу са чланом 5 Закона о енергетици), Акционим планом за енергетску ефикасност у Републици Србији (чланови 7-9 Закона о ефикасном коришћењу енергије), Програмом енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе (члан 10 Закона о ефикасном коришћењу енергије), Програмом енергетске ефикасности који доносе други обвезници система енергетског менаџмента (члан 11 Закона о ефикасном коришћењу енергије), Планом енергетске ефикасности обвезника система енергетског менаџмента (члан 12 Закона о ефикасном коришћењу енергије). У сваком поглављу ПОС-а указано је на ефекте мера у домену енергетске ефикасности у оквиру појединих области, а у поглављу 3.7. Област енергетске ефикасности у сектору потрошње енергије исказани су циљеви енергетске ефикасности и ниво њихове досадашње реализације који указује да их Република Србија више него успешно постиже (ПОС страна 211): „...Као део имплементације ове Директиве на нивоу потписница Уговора о оснивању Енергетске зајединице дефинисан је циљ да потрошња енергије не сме бити већа од 187 милиона тен примарне енергије, односно, 133 милиона тен финалне енергије. Сходно овом циљу, индикативни циљ Републике Србије у 2020. години је да потрошња примарне енергије не пређе 17,981 милиона тен примарне енергије, а потрошња финалне енергије 13,103 милиона тен финалне енергије за енергетске сврхе. Дефинисане вредности су веће од пројектованих и по референтном сценарију, а нарочито по сценарију са применом мера енергетске ефикасности из Стратегије

Коментатор	Коментар	Одговор
		енергетике. Такође, подаци о реализацији енергетског биланса у 2015. години, показују да је остварење како потрошње примарне енергије (15,051 милиона тен), тако и потрошње финалне енергије (8,776 милиона тен која укључује 617 хиљада тен за неенергетске и 8,159 милиона тен за енергетске сврхе) значајно испод пројектованих потрошњи према оба пројектована сценарија па ће Република Србија настојати да одржи тренд остваривања уштеда финалне потрошње енергије на нивоу од 1% у односу на 2008. годину. Значајно већи ниво резерве постоји са аспекта потрошње финалне енергије, него са аспекта примарне енергије. Наиме, постоји простор за просечан годишњи раст потрошње примарне енергије од 3,6%, односно, просечан раст потрошње укупне финалне енергије за енергетске сврхе од 9,9% у периоду до 2020. године.“
Стеван Петровић Београдска Отворена Школа, Масарикова 5, 11000, Београд stevan.petrovic@bos.rs	Прегледом приоритетних инфраструктурних пројеката јасно је да је будућност енергетике Србије везана за коришћење фосилних горива. Представљени дугачак списак планираних ветроелектрана од око 500MW инсталисане снаге, изградња мини-хидроцентрали и јачање агрегата на постојећим хидроцентралама, затим прелазак котларница и система на даљинско грејање са фосилних горива на биомасу дају утисак да су приоритети усмерени у правцу обновљивих извора енергије. Међутим, сигурна изградња једног новог термоенергетског постројења у Костолцу снаге 350MW и наведени списак од још 3 потенцијална термоенергетска постројења снаге преко 2000MW, затим отварање нових површинских копова у Колубарском и Костолачком басену, као и интензивирање истраживања лежишта угља на целој територији Србије јасно указују да је коришћење фосилних горива ипак стратешко опредељење Србије. Разматрајући са друге стране и стратешко опредељење Србије да постане пуноправни члан Европске уније у периоду реализације ПОСа и обавезе које ће Србија преузети – поставља се питање да ли је овакво стратешко опредељење развоја енергетике оправдано? И да ли су се стратешки циљеви	Примедба се не прихвата. Предмет ПОС-а је припрема мера, активности, пројеката на реализацији стратешких приоритета из Стратегије развоја енергетике, који се остварују кроз остварење стратешких циљева (нумерички) дефинисаних за сваку област енергетике: „Обезбеђење енергетске сигурности, кроз: 1. Поуздано, сигурно, ефикасно и квалитетно снабдевање енергијом и енергентима. 2. Успостављање услова за поуздан и безбедан рад свих система у оквиру енергетског сектора и за њихов одрживи развој Како би се омогућило сигурно, поуздано и квалитетно снабдевање енергијом потребно је промовисати рационално коришћење енергије, обезбедити одговарајуће резерве нафте и природног гаса, обезбедити различите изворе снабдевања овим енергентима, затим приступити изградњи нових капацитета за производњу електричне енергије (са

Коментатор	Коментар	Одговор
	Стратегије развоја енергетике РС (енергетска безбедност, тржиште енергије и одржива енергетика) могли постићи на другачији и одрживији начин? Србија се потписивањем уговора о Енергетској заједници већ сада обавезала на 27% ОИЕ у финалној потрошњи у 2020. години, што предвиђа и Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије. На основу ПОСа није јасно да ли ће Србија достићи овај циљ и како стојимо тренутно у остваривању, осим што пише да ће планиране мере довести до повећања од „значајних“ 1,2%. Даље, Европска Унија води веома амбициозну енергетску и климатску политику која сеже до 2050. за коју предвиђају смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште за 80-95% у односу на референтну 1990. годину и – на концу – потпуни прелазак на обновљиве изворе енергије. Ако Србија настави пут придруживања ЕУ, до 2050. године већ ће увелико бити пуноправна чланица суочена са овим обавезама. На који ће начин Србија испунити ове врло амбициозне циљеве? Ако нам је 2050. година далеко – осврнимо се на циљеве постављене за 2030. годину, који кажу да се од држава чланица очекује: смањење емисија гасова са ефектом стаклене баште од минимално 40% у односу на ниво из 1990. године; удео обновљивих извора од најмање 27% у укупној потрошњи енергије; и повећање енергетске ефикасности од 27%. Ако у обзир узмемо и нове техничке стандарде које је ЕУ је крајем априла усвојила (“Best Available Techniques Conclusions for Large Combustion Plants” – BREF LCP1) за велика постројења за сагоревање који су засновани на најбољим расположивим техникама за контролу загађења ваздуха, воде и тла, као и за лимитирање штетне емисије гасова, који се морају достићи применом тих техника и инвестиције које ће бити неопходне да се постојећа и планирана постројења прилагоде овим стандардима, поставља се питање - да ли је економски оправдано да Србија у 2050. години и даље заснива свој енергетски систем на фосилним горивима. 1- Доступно на: http://ec.europa.eu/transparency/regcomitology/index.cfm?do=s	обновљивим изворима енергије, као и са конвенционалним изворима енергије, уз високу енергетску ефикасност) и капацитета за пренос и дистрибуцију електричне енергије и енергената који ће обезбедити сигурно снабдевање уз најниже укупне трошкове. - Развој тржишта енергије, кроз: - Обезбеђење конкурентности на тржишту енергије на начелима недискриминације, јавности и транспарентности; - Заштиту купаца енергије и енергената; - Развој тржишта електричне енергије и природног гаса и њихово повезивање са јединственим тржиштем енергије ЕУ; - Интензивније повезивање енергетског система Републике Србије са енергетским системима других држава, нарочито оних из непосредног окружења. У складу са Уговором о оснивању Енергетске заједнице, Република Србија је успостављање регионалног тржишта енергије поставила као један од својих проиритета. Ово тржиште би требало да се интегрише у енергетско тржиште ЕУ и да омогући више инвестиција у овај сектор и допринесе његовом развоју. - Транзиција ка одрживој енергетици, кроз: - Обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетских делатности и потрошњи енергије; - Стварање економских, привредних и финансијских услова за повећавање удела енергије из обновљивих извора енергије, као и за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије; - Стварање институционалних, финансијских и техничких претпоставки за коришћење нових

Коментатор	Коментар	Одговор
	earch.documentdetail&Dos_ID=14177&ds_id=50159&version=1&page=1	извора енергије (енергије ветра, сунца, биомасе, биогаса, и сл.); 4. Унапређење стања и система заштите животне средине у свим областима енергетских делатности; 5. Успостављање повољнијих законских, институционалних и логистичких услова за динамичније инвестирање у енергетику.“ Примедбом се од ПОС-а тражи други задатак који није усклађен са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије. О оправданости стратешких приоритета и усклађености са другим стратешким докуменатима брине се Стратегија развоја енергетике. О реализацији постављених циљева из области обновљивих циљева енергије сваке године се подноси „Извештај о спровођењу Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије“ из којег се јасно може идентификовати степен реализације постављених циљева. Овај документ је био једна од подлога при формирању предлога додатних мера, активности и пројеката у односу на постојећи „Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије“, а предложене и нове мере ће бити предмет новог „Националног акционог плана за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије“. Кроз ПОС је иначе посебно наглашено следеће: „Свођење емисије на прописане граничне вредности је део Националног плана за смањење емисија чије је доношење последица Одлуке Министарског Савета ЕЗ D/2013/05/MC-EnC о правилима имплементације Директиве о великим ложиштима (2001/80/EC) и Одлуке Министарског Савета ЕЗ D/2013/06/MC-EnC о имплементацији дела Директиве о индустријским емисијама (2010/75/EU). Одредбама Директиве 2001/80/EC подлежу постројења чија је инсталисана топлотна снага

Коментатор	Коментар	Одговор
		већа или једнака 50 MWth. Примена Националног плана за смањење емисија предвиђена је у периоду 1. јануар 2018. године - 31. децембар 2027. године.“ Национални план за смањење емисија се управо и формира имајући у виду све расположиве подлоге, као што је и „Best Available Techniques Conclusions for Large Combustion Plants” – BREF LCP1“, али и анализу економске оправданости заснивања енергетског система на фосилним горивима.
Стеван Петровић Београдска Отворена Школа, Масарикова 5, 11000, Београд stevan.petrovic@bos.rs	У самом ПОСу предвиђено је повлачење 8 термоенергетских блокова из погона, услед њихове старости. А њихова производња се планира надоместити отварањем нових термоенергетских постројења од којих је блок Костолац БЗ први. Међутим, даље разраде ове активности повлачења старих постројења из погона нема у ПОСу (нити је ова мера уопште разматрана у Извештају о стратешкој процени утицаја на животну средину ПОСа). За блокове А1 и А2 Термоелектране Колубара пише да су планирани да остану у погону само до краја 2017 (страница 67). С обзиром да смо сада у другој половини 2017. године овај би пројекат већ увелико требало да буде у току, те би информације о њему морале бити доступне. Дати преглед динамике повлачења планираних термоенергетских блокова из погона, преглед потребних финансијских средстава и извора из којих ће се средства обезбедити. Затим, представити план санација подручја након затварања постројења. Информације о овим мерама уврстити и у Извештај о СПУ ПОСа.	Примедба се не прихвата. Коначан план повлачења објеката из погона још није усвојен, а детаљи плана нису јавно доступни.
Стеван Петровић Београдска Отворена Школа, Масарикова 5, 11000, Београд stevan.petrovic@bos.rs	ПОС не даје представу садашњег енергетског микса Србије нити представља јасно мерљиве циљеве које тежи да достигне до 2023. Стога није јасно на који ће начин предложене мере у области ОИЕ утицати на остваривање циљева постављених у Националном акционом плану за коришћење ОИЕ. На страни 89, у одељку који представља област обновљивих извора енергије стоји: „Коначно учешће ОЕИ у бруто финалној потрошњи и пројектовано смањење емисије гасова са ефектом стаклене	Примедба се не прихвата. Под енергетским миксом се вероватно подразумева енергетски биланс Републике Србије, који је коришћен као једна од подлога за израду ПОС-а. У ПОС-у су дати мерљиви циљеви за сваку од области, па и за област обновљивих извора енергије за сваку годину

Коментатор	Коментар	Одговор
	баште ће бити могуће проценити тек након доношења нових акционих планова у овом сектору.“ С обзиром да су Стратегија развоја енергетике РС и Програм остваривања Стратегије, они би требало да поставе циљеве које ће, затим, додатни акциони планови даље разрађивати, а не да резултати кровних докумената зависе од резултата докумената нижег хијерархијског нивоа. Предлажемо да се, ради транспарентног приказивања стања да приказ тренутног стања и планираног, стања у 2023. години које се очекује као резултат примене планираних мера у области ОИЕ, како би се њихови ефекти могли оценити.	реализације ПОС-а (видети табелу 33 на страни 90). Испод табеле је дословно наведено следеће: „Циљеви за 2021, 2022. и 2023. годину биће ревидирани у складу будућим Националним акционим планом за коришћење обновљивих извора енергије који ће бити донет до 2020. године.“ Један од разлога за потенцијалну ревизију циљева је наведен под тачком 2) на страни 92: „2) анализа ефеката примене постојећих прописа, а нарочито прописа којима се уређује подстицање производње електричне енергије из ОИЕ, и, на основу резултата свеобухватне техно-економске анализе, евентуална измена постојећих прописа.“, а остали разлози су потреба да се најпре реализују мере под редним бројем 1, 2, 4, 5, 8 и 10 и активности у вези са њима, а да се затим на основу добијених резултата редефинишу циљеви предложени ПОС-ом.
Томислав Мићовић, генерални секретар Удружења нафтних компанија Србије	у Извештају о стартешкој процени утицаја Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијом до 2030. (страна 41) у оквиру пројекта формирања обавезних резерви предвиђено је: - Довођење у функционално стање појединих складишта у власништву Војске Србије - Изградња нових складишта ЈП Транснафта и - Изградња нових складишта РДРР Нема ни помена да ће бар бити разматрана могућност успостављања ЈАВНО ПРИВАТНОГ ПАРТНЕРСТВА. Да ли то значи да је усвојен став о начину обезбеђивања складишног капацитета за обавезне резерве?	Примедба се не прихвата. На страни 139, део 3.4.2.3 Пројекти у подобласти промета, већ је наведено: ”Проблем недостајућих складишних капацитета може се решити коришћењем постојећих расположивих складишних капацитета у Републици Србији (који се не користе), изградњом нових складишних капацитета у јавној својини, изградњом нових складишних капацитета кроз јавно приватно партнерство и уговореним правима на куповину одређених количина деривата нафте.”

Коментатор	Коментар	Одговор
Ministry of Environment of Government of Republic of Romania	Observations on the Program Implementing the Energy Strategy of the Republic of Serbia 2017-2023 (named hereinafter Program): - In the field of "renewable energies", the Program provides the possibility of developing reversible hydropower plants and micro-hydropower projects on cross-border water courses, which have a potential impact on the quality of biological elements provided by the Water Framework Directive no.2000/60/EC, namely invertebrate benthic fauna, fish fauna and phytobenthos. We consider that in this sector, the Program should take into account the principle of not deteriorating the status of water bodies, because such a deterioration can generate a significant cumulative impact on the downstream/upstream water bodies, including on the territory of Romania. This is confirmed by the information from the environmental report that shows that micro-hydropower projects will be provided with migratory passages of the ichthyofauna and that their operation will ensure a minimum downstream flow necessary to aquatic ecosystems. We mentioned that, Romania in line with the requirements of the Water Framework Directive no. 2000/60/EC, has developed a methodology for the ecological flow as being the required flow for the protection of aquatic ecosystems both from the quantitative point of view and its dynamics in order to achieve the environmental objectives for the surface water bodies. Therefore, we consider it necessary to correlate this flow with the one proposed in the case of the installation of a hydropower / micro hydro power plant by the Serbian side on cross-border water courses, the values of which may differ. In this respect, we ask for Romania to be notified for participation in the decision-making process, with the aim to identify common solutions, even for projects that are not listed in Annex 1 to the Espoo Convention, but which may have a transboundary impact, to prevent deterioration of the ecological status of surface water bodies.	Примедба се не прихвата. Образложење: Овде је реч о Уредби којом се дефинишу мере, пројекти и активности у области енергетике. У процесу реализације сваког пројекта појединачно, пројекат се реализује у складу са законима и процедурама Републике Србије. Министарство рударства и енергетике искључиво у оквиру својих надлежности спроводи активности у које укључује и заинтересоване стране и јавност, а сагласно законима Републике Србије.
Ministry of Environment of Government of Republic of Romania	- Regarding the accumulations and the Iron Gates 1 and 2 (Djerdap 1,2), considering the transboundary nature of the proposed works and the importance of the Danube River, we would like to be mentioned in the Program the efforts of the signatory states of the Danube Convention, to carry out the study feasibility of migration possibilities of the ichthyofauna (especially sturgeons), identifying the possibilities of financing the feasible technical measures in order to improve the longitudinal connectivity of the Danube water bodies.	Примедба се прихвата. Образложење: У поглавље 3.1.3. Подобласт заштите животне средине у области електричне енергије, на страни 66, убацује се нови став испред става 3: „Државе потписнице Конвенција о сарадњи на заштити и одрживом коришћењу реке Дунав улажу напоре за израду студије о могућностима миграције рибљег света (нарочито јесетри) кроз коју су идентификоване могућности финансирања могућих техничких мера кроз које се унапређује подужна повезаност воде Дунава.“

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ГАС Табела 58 (стр. 138) и сличне табеле са индикаторима тржишта гаса треба допунити мерењем „здравља тржишта“ према препоруци модела „ACER/Gas Target model“, као што су Herfindahl-Hirschmann-ов индекс, број извора снабдевања, индекс резидуално снабдевања, концентрација тржишта за активности понуде; Концентрација тржишта за активности трговине итд. (референце се могу наћи на http://www.acer.europa.eu/events/presentation-of-acer-gas-target-model-/documents/european%20gas%20target%20model%20review%20and%20update.pdf)	Примедба се не прихвата. Образложење: У процесу израде ПОС-а неки од наведених индикатора су били предмет разматрања и прорачуна (Herfindahl-Hirschmann Index, Number of supply sources). Међутим, с обзиром на инфраструктурну неразвијеност српског тржишта природног гаса, релативно мали број учесника на тржишту (само 2 компаније на veleprodajном тржишту) и њихову специфичну међузависност, мишљења смо да је предложени, једниствени индикатор (Отвореност тржишта) сасвим довољан за праћење степена развијености домаћег тржишта у периоду до 2023. године.
Секретаријат Енергетске заједнице	ГАС Исправити датуме на стр. 140 - доношење Доношење Правила о раду транспортног система природног гаса планирано је да се реализује у 2. кварталу 2017 - није се догодило.	Примедба се прихвата. Образложење: Кориговани су рокови у табели 60 - Мере за обезбеђење сигурног снабдевања домаћег тржишта природним гасом, на страни 146, 147 и у табели 61 - Мере за успостављање домаћег и регионалног тржишта природног гаса на страни 148.
Секретаријат Енергетске заједнице	ГАС План предвиђа реформу регулаторног оквира како би се омогућила исправна сертификација ТСО-а - и одлаже ову активност до 2018. - то се мора учинити без одлагања 2017. године.	Примедба се не прихвата. Образложење: Без обзира на императивни карактер ове примедбе, реализација ове активности, узимајући у обзир њену комплексност, није могућа до краја 2017. године.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ГАС Трошкови интерконективног гасовода између Србије и Бугарске достигли су нови максимум - 85,5 мил ЕУР (извор: Србијагас) од већ повећаног 69 мил ЕУР; нова цифра се поставља без икаквог оправдања и треба је ревидирати (тј. смањити), у противном ће се створити додатне препреке за спровођење овог лошег пројекта; такође, документ спекулише са два различита рока за њену финализацију 2019 и 2021 (бивши потпуно нереални);	Примедба се не прихвата. Образложење: До наведене корекције трошкова је дошло на основу ревизије финансијског дела Студије изводљивости. Наиме, на захтев Европске комисије, у току 2016 године извршена је ревизија финансијског дела постојеће Студије изводљивости везане за пројекат, кроз одговарајућу СВА анализу, у складу са методологијом ENTSOГГ. Сам СВА документ рађен је по инструкцијама, учешћем и на крају верификацијом од стране JASPERS, испред Европске комисије. Резултат СВА анализе је вредност инвестиције од 85,5 мил. евра. Термин завршетка пројекта је 2021. година и извршиће се одговарајућа корекција у табелама 129.(тачка 12) и 131.(тачка 7).
Секретаријат Енергетске заједнице	ГАС Недостаје развој и прогноза тражње за гасом; улагања у дистрибуцију треба допунити очекиваним растом потражње за гасом. Изгледа да су поглавља Акционог плана раздвојена - на примјер, планови развоја грејања предвиђају врло скупе пројекте трансформације генератора на угља у СНР (с смањеном производњом електричне енергије); ово је упитно са аспекта животне средине; део за грејање би требало да буде више у синхронизацији са растом потенцијалне потрошње гаса.	Примедба се не прихвата. Образложење: а. Коментар је начелног карактера. У ПОС-у се нису радиле пројекције потрошње ни за један сектор већ су као основа послужиле пројекције из Стратегије. Предложени инфраструктурни пројекти у области природног гаса су стратешког карактера и нису директно условљени променом нивоа или структуре потрошње природног гаса.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ Ажурирана анализа и мере од недавно усвојеног 3. Акционог плана за енергетску ефикасност (укључујући мапу пута за примену Директиве о енергетској ефикасности 2012/27/ЕУ - "ЕЕД") укључена је у овај План. Поред тога, овај план разрађује циљеве енергетске ефикасности 2020. и детаљније члан 7. Директиве 2012/27/ЕУ, што је базирано на подршци коју су пружили REEP Plus/EBRD и ECS. Међутим, потребна су нека побољшања. 1. На стр. 205, плана имплементације наводи се да: „У оквиру израде 4. и 5. АПЕЕ, у оквиру којих ће бити извршена анализа ефеката примене мера ради остварења циљева дефинисаних у оквиру 3. АПЕЕ, утврдиће се и циљеви за период 2019-2023. године.“ Србија би требало да припреми први национални акциони план енергетске ефикасности 2019. године у складу са захтевима Директиве 2012/27/ЕУ.	Примедба се прихвата. Образложење: 4. АПЕЕ је заправо први национални акциони план енергетске ефикасности 2019. године у складу са захтевима Директиве 2012/27/ЕУ. У том смислу, у члану 3.7.1. Циљеви у области енергетске ефикасности и индикатори њихове реализације, на поменути пасус испод табеле 126 на страни 214 се додаје текст: „4. АПЕЕ ће бити 1. Национални акциони план за енергетску ефикасност (НАПЕЕ) израђен у складу са директивом 2012/27/ЕУ.“
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ 2. ... Према томе, према члану 5, ЕЕД захтева од држава чланица годишње обнављање зграда централне владе, чија област је 3% - треба навести тачан циљ од 1% за Србију.	Примедба се прихвата. Образложење: У наредном пасусу на страни 214, у члану 3.7.1. Циљеви у области енергетске ефикасности и индикатори њихове реализације, иза пасуса наведеног у примедби, додавањем одреднице „, укључујући Србију,“ ће бити прецизирано да је међу потписницама Уговора о оснивању Енергетске заједнице и Србија: „Горе поменутом Одлуком Министарског савета за потписнице Уговора о оснивању Енергетске заједнице, укључујући Србију, дефинисано је да имају обавезу да унапреде енергетску ефикасност у 1% укупне грејане/хлађене површине зграда које су у власништву и које користи централна власт, тако да те зграде достигну најмање енергетска својства дефинисана чланом 4. Директиве 2010/31/ЕУ.“

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ 3. Пројекти за рехабилитацију / изградњу нових ДХ и ЦХП система у Србији су у току или су планирани, али планови за усвајање методологије и спровођење свеобухватне националне процене потенцијала за примену ефикасних система даљинског грејања и хлађења су потребни и недостају, према Директиви 2012/27/ЕУ.	Примедба се прихвата. Образложење: У ПОС се на страни 216, испод првог пасуса након табеле 127, у члану 3.7.1. Циљеви у области енергетске ефикасности и индикатори њихове реализације, додаје текст: „Како би се подржала производња енергије из постројења за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије и повећала енергетска ефикасност у секторима производње енергије, израђена је студија о потенцијалима за имплементацију постројења за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије (СНР) кроз пројекат финансиран из ИРА „Промоција обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности - део Б: Промоција производње из СНР и енергетске ефикасности" у 2012. години. Министарство рударства и енергетике је поднело захтев за помоћ од Регионалног програма за енергетску ефикасност ЕБРД за имплементацију члана 14. Директиве о енергетској ефикасности (2012/27/ЕУ), односно анализе процене за потенцијалну примену високоефикасних постројења за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије и ефикасних система даљинског грејања и хлађења.“
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ 1. Недостаје рок за формирање Радне групе (Национални надлежни орган). Према Уредби 347, усвојеној и прилагођеној од стране ЕЗ, рок за именовање Националног надлежног органа у свакој од земаља потписница био је 30. јун 2017. године. Уколико је план да ова Радна група постане Национални надлежни орган у смислу дефинисаном Уредбом 347, потребно је одредити одговарајући рок ...	Примедба се не прихвата. Образложење: Уредбом је дат основ за формирање Радне групе. Пре него што се Уредба донесе нема основа да се иста формира. Влада ће Радну групу за стратешке енергетске пројекте формирати одмах након доношења ове уредбе. Задаци Радне групе су већ дефинисани Уредбом и они ће бити део Решења.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ 2. Одговарајуће надлежности и обавезе нису утврђене за Национални надлежни орган. Национални надлежни орган (у складу са уредбом 347 коју је прилагодила и усвојила ЕЗ) је дужан да: • Предузима акција за олакшавање издавања свеобухватне одлуке, прати поштовање временских рокова и поново доставља индивидуалне временске рокове, када првобитни рокови нису испуњени [član 8.3 (c)].	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 2. алинеја 6. и 9. дефинисано је да су поред осталог за основни задаци Радне групе и да прати реализацију стратешких енергетских пројеката и прати активности надлежних органа у вези са одлуком о изградњи објекта у циљу испуњења рока.
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ • По потреби ажурира Приручник о процедурама. [Члан 9.1]. ОК,	Примедба се не прихвата. Образложење: Јединствен поступак и Приручник са процедурама већ постоје и у примени су за све објекте у складу са Законом о планирању и изградњи. Постоје строго дефинисани рокови и "ex officio" да се добије све што је потребно од других субјеката који издају дозволе. Након доношења измена и допуна Закона о планирању и изградњи извршиће се и неопходне корекције Приручника.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Модификује или одобри концепт јавног учешћа који подноси промотер пројекта [члан 9.3].	Примедба се не прихвата. Образложење: Већ је дефинисано у постојећим прописима којима се регулише област просторног планирања и изградње и заштите животне средине. У складу са прописим о планирању и изградњи учешће јавности у области инфраструктурних инвестиција је обезбеђено директно у процесу израде планских докумената, који су основа за издавање грађевинских дозвола за енергетске објекте, у следећем процесу: 1) рани јавни увид и 2) јавна расправа у фази представљања Нацрта планског документа. По правилу, плански документи који се користе за планирање изградње енергетских објеката подлежу обавези израде стратешке процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, а исто тако и током израде техничке документације доноси се одлука о потреби за спровођењем, и обиму и садржају процене утицаја на животну средину. Оба поступка предвиђају учешће заинтересоване јавности, укључујући и прекограничну сарадњу у случају прекограничних утицаја. Поред 2 наведена поступка, у поступку добијања грађевинске дозволе, транспарентност статуса, односно реализација инвестиције је осигурана омогућавањем приступа подацима и процедурама Одељења за грађевинске радове, спровођењем јединственог поступка и легализацијом на интернет страници надлежног министарства, или на интернет страници Агенције за привредне регистре у оквиру централног регистра јединствених процедура.
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Успостави од случаја до случаја, детаљну шему за процес издавања дозвола. Ово је потребно урадити у консултацији са промотером пројекта и са другим органима. [Члан 10.4 (б)].	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 2. алинеја 1. дефинисано је да је поред осталог задатак Радне групе и да одређује шему за доношење одлуке о изградњи објекта.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ • Ближе се повеже са надлежним органима у другим Државама чланицама и припрема заједничке динамичке планове како би се ускладили рокови. [Члан 10.4 (б)].	Примедба се прихвата. Тачка 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 2. алинеја 8. (страна 10) мења се тако да гласи: „Сарађује са координатором пројекта од интереса за Енергетску заједницу којег именује стална група на високом нивоу (ПЕЦИ координатором), као и са другим заинтересиваним странама за реализацију пројекта;“
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ • Подноси годишњи извештај одговарајућој Групи о напретку или кашњењима у имплементацији РЕСИ-а у погледу процеса издавања дозволе. [Члан 5.6].	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 2. алинеја 7. дефинисано је да је поред осталог задатак Радне групе и да припрема годишњи извештај за сваки од стратешких енергетских пројеката из области електричне енергије и природног гаса и доставља Секретаријату Енергетске заједнице у складу са одлуком Министарског савета Енергетске заједнице број D/2015/09/МСЕпС.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ 3. Недостаје шема издавања дозвола (није поменута у тексту): Према Члану 8.3 Уредбе 347, коју је ЕЗ прилагодила и усвојила, Уговорне стране ће организовати и свој процес издавања дозвола у складу са једном од следећих шема (оне се разликују у погледу нивоа овлашћења за доношење одлука од стране надлежног органа): • Интегрисана шема (нпр. Само у једној Држави чланици ЕУ) - омогућава надлежном органу да донесе једну правно обавезујућу одлуку о издавању дозволе, док други укључени надлежни органи дају своје мишљење као допринос поступку; • Координисана шема - (примењена у девет земаља ЕУ): свеобухватна одлука садржи више појединачно обавезујућих одлука које издају неколико предметних органа, уз координацију надлежног органа; овај орган такође има право и да одбаци одлуке других органа или да донесе одлуку у њихово име у одређеним оправданим случајевима. • Шема на бази сарадње: Свеобухватна одлуку се координира са јединственог шалтера, на основу индивидуалних, правно обавезујућих одлука предметних органа. Ово се примењује у петнаест земаља ЕУ.	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 2. алинеја 1. дефинисано је да је поред осталог задатак Радне групе и да одређује шему за доношење одлуке о изградњи објекта.
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ 4. Обавезе промотера пројекта нису у потпуности покривене. Неке од главних обавеза и захтева који проистичу из Уредбе су наведене у наставку: • Изградити план имплементације за Пројекат, укључујући и рокове за сваку од следећих ставки: (а) студије изводљивости и пројектовања; (б) одобрење од стране националног регулаторног органа или од било ког другог надлежног органа; (ц) изградња и пуштање у рад (д) динамички план за издавање дозволе из члана 10 (4) (б). [Члан 5.1].	Примедба се прихвата. Тачка 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 3. иза тачке 1. (страна 11) додаје се нова тачка тако да гласи: „2. Да донесе план спровођења пројекта из тачке 2.5.;“

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ • Поднети годишњи извештај Надлежном органу до 31. марта сваке године након године укључивања PECS на Листу ECS. [Члан 5.4].	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 3. тачка 2. прописано је да је поред осталог задатак Промотера и да на захтев Радне групе, Агенције за енергетику и Секретаријата Енергетске заједнице доставља потребне податке и информације у вези са пројектом.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ • Изградити и доставити концепт Надлежном органу за учешће јавности. [Члан 9.3 у складу са смерницама наведеним у Анексу VI].	Примедба се не прихвата. Образложење: Већ је дефинисано у постојећим прописима којима се регулише област просторног планирања и изградње и заштите животне средине. У складу са прописим о планирању и изградњи учешће јавности у области инфраструктурних инвестиција је обезбеђено директно у процесу израде планских докумената, који су основа за издавање грађевинских дозвола за енергетске објекте, у следећем процесу: 1) рани јавни увид и 2) јавна расправа у фази представљања Нацрта планског документа. По правилу, плански документи који се користе за планирање изградње енергетских објеката подлежу обавези израде стратешке процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, а исто тако и током израде техничке документације доноси се одлука о потреби за спровођењем, и обиму и садржају процене утицаја на животну средину. Оба поступка предвиђају учешће заинтересоване јавности, укључујући и прекограничну сарадњу у случају прекограничних утицаја. Поред 2 наведена поступка, у поступку добијања грађевинске дозволе, транспарентност статуса, односно реализација инвестиције је осигурана омогућавањем приступа подацима и процедурама Одељења за грађевинске радове, спровођењем јединственог поступка и легализацијом на интернет страници надлежног министарства, или на интернет страници Агенције за привредне регистре у оквиру централног регистра јединствених процедура.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Припремити извештај који резимира резултате активности у вези са учешћем јавности пре подношења пријаве, укључујући и оне активности које су се одвијале пре почетка процеса издавања дозволе [члан 9 (4)]	Примедба се не прихвата. Образложење: Већ је дефинисано у постојећим прописима којима се регулише област просторног планирања и изградње и заштите животне средине. У складу са прописим о планирању и изградњи учешће јавности у области инфраструктурних инвестиција је обезбеђено директно у процесу израде планских докумената, који су основа за издавање грађевинских дозвола за енергетске објекте, у следећем процесу: 1) рани јавни увид и 2) јавна расправа у фази представљања Нацрта планског документа. По правилу, плански документи који се користе за планирање изградње енергетских објеката подлежу обавези израде стратешке процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, а исто тако и током израде техничке документације доноси се одлука о потреби за спровођењем, и обиму и садржају процене утицаја на животну средину. Оба поступка предвиђају учешће заинтересоване јавности, укључујући и прекограничну сарадњу у случају прекограничних утицаја. Поред 2 наведена поступка, у поступку добијања грађевинске дозволе, транспарентност статуса, односно реализација инвестиције је осигурана омогућавањем приступа подацима и процедурама Одељења за грађевинске радове, спровођењем јединственог поступка и легализацијом на интернет страници надлежног министарства, или на интернет страници Агенције за привредне регистре у оквиру централног регистра јединствених процедура.
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Успоставити, одржавати и ажурирати веб страницу пројекта. [Члан 9.7]	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 3. тачка 4. прописано је да је поред осталог задатак Промотера и да изради посебну интернет страницу на којој презентује стратешки енергетски пројекат.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Обезбедити детаљан опис пројекта, у разумној мери, када се покрене процес РЕСИ. [Члан 10.1 (а)].	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 3. тачка 2. прописано је да је поред осталог задатак Промотера и да на захтев Радне групе, Агенције за енергетику и Секретаријата Енергетске заједнице доставља потребне податке и информације у вези са пројектом.
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Припремити све извештаје о стању животне средине које треба да припреме промотери пројекта током фазе пред-пријављивања. [Члан 10.1 (а)].	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 3. тачка 1. прописано је да је поред осталог задатак Промотера да у свему поступа у складу са прописима којима је регулисана област енергетике, просторног планирања и изградње објеката, заштите животне средине. Наведеним прописима јасно су дефинисани рокови и обавезе подносиоца захтева за исхођивање свих потребних дозвола.
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ Обезбедити потпуност и адекватан квалитет пријаве. [Члан 10.5].	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 3. тачка 1. прописано је да је поред осталог задатак Промотера да у свему поступа у складу са прописима којима је регулисана област енергетике, просторног планирања и изградње објеката и заштите животне средине. Наведеним прописима јасно су дефинисани рокови и обавезе подносиоца захтева за исхођивање свих потребних дозвола.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ • Обезбедити се да су све потребне информације одмах доступне одговарајућим органима како би се осигурало да се постављени временски рокови могу испунити. [Члан 10.5].	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 3. тачка 1. прописано је да је поред осталог задатак Промотера да у свему поступа у складу са прописима којима је регулисана област енергетике, просторног планирања и изградње објеката и заштите животне средине. Наведеним прописима јасно су дефинисани рокови и обавезе подносиоца захтева за исходавање свих потребних дозвола.
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ • Потпуно сарађивати са надлежним органом у циљу испуњења рокова и поштовања детаљног динамичког плана за процес издавања дозволе. [Члан 10.5].	Примедба се не прихвата. Образложење: Тачком 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 3. тачка 1. прописано је да је поред осталог задатак Промотера да у свему поступа у складу са прописима којима је регулисана област енергетике, просторног планирања и изградње објеката и заштите животне средине. Наведеним прописима јасно су дефинисани рокови и обавезе подносиоца захтева за исходавање свих потребних дозвола.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ 5. Обавезе органа за издавање дозвола нису уопште покривене. Неке од главних обавеза и захтева које проистичу из Уредбе су наведене у наставку: • Сарађивати са надлежним органом у процени детаљног прегледа пројекта, у разумној мери, који је подноо промотор пројекта у сврху признавања обавештења и утврђивања почетка процеса издавања дозволе. [Члан 10.1 (а)]. • Сарађивати са надлежним органом на одређивању временских ограничења за њихове одлуке. [Члан 10.4 (б)]. • Информисати надлежни орган у случају када се не очекује да ће се испунити одлука и образложити кашњење. [Члан 8.3 (ц)]. • Информисати и доставити копију своје одлуке Надлежном органу истовремено са обавештавањем промотера пројекта о одлуци. [Члан 8.3 (ц)].	Примедба се не прихвата. Образложење: Прописима којима је регулисана област енергетике, просторног планирања и изградње објеката и заштите животне средине јасно су дефинисани рокови и обавезе органа за издавање дозвола. Такође, тачком 2.5. Спровођење и надзор, став 3. прописано је да ће рокови за издавање свих потребних дозвола бити прописани посебним прописом и да укупно не могу бити дужи од 3,5 године. Тачком 2.5. Спровођење и надзор, став 4. прописано је и да ће посебним прописом бити уређено и: - пројекат који је Одлуком проглашен стратешким енергетским пројектом, опис пројекта, приоритетни статус и утврђивање јавног интереса; - обавезе промотера пројекта, посебно у погледу рокова извршења појединих фаза; - начин извештавања о реализацији пројекта на годишњем нивоу, за сваку годину реализације, укључујући рокове за извештавање, статусе дозвола и процедура за консултације, начин извештавања о кашњењу реализације пројекта и сл; - рокови за издавање аката из става 1.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ПРОЈЕКТИ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ 6. Обавезе Националне регулаторне агенције нису у потпуности покривене. Неке од главних обавеза и захтева које проистичу из Уредбе су наведене у наставку: • Члан 11.2 Национални регулаторни органи ће успоставити и ставити на располагање скуп индикатора и одговарајуће референтне вредности за упоређивање јединичних инвестиционих трошкова (рок 30. јуни 2018). • Члан 12.4 Национални регулаторни органи ће донети координирану одлуку о расподели трошкова инвестирања које ће сносити сваки оператор система за пројекат, као и њихово укључивање у тарифе, као део процеса Расподеле прекограничних трошкова. • Члан 13.4 НРО достављају методологију и критеријуме који се користе за процену инвестиција у пројекте електричне енергије и гаса и веће ризике који су настали услед њих, где је то могуће (рок 30. јуни 2017). • Члан 13.6 НРА ће објавити методологију и критеријуме који се користе за процену инвестиција у пројекте електричне енергије и гаса и веће ризике који су настали услед њих.	Примедба се не прихвата. Образложење: У складу са законодавством Републике Србије обавезе Агенције за енергетику Републике Србије не могу се прописати уредбом. Дужности и обавезе Агенције за енергетику Републике Србије уређене су Законом о енергетици.
Секретаријат Енергетске заједнице	7. „Посебна уредба“ поменута у тексту - није јасно која је сврха и однос са овим законом. Није јасно шта ће тачно бити покривено. Не треба заборавити да је рок за преношење Уредбе 347 истекао 1. јануара 2017. године.	Примедба се прихвата. Образложење: Тачка 2.4. Радна група за стратешке енергетске пројекте, став 2. алинеја 5. (страна 10) мења се тако да гласи: „- Предлаже министарству надлежном за послове енергетике израду нацрта закона (у даљем тексту посебног прописа) којим ће се уредити питања у вези са стратешким енергетским пројектом;”

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЗАЛИХЕ НАФТЕ 1. Доношење Акционог плана за усклађивање са Acquis о минималним залихама сирове нафте и/или нафтних деривата и политиком за реаговање у ванредним ситуацијама (која се назива "кризни план") су две главне активности које је потребно финализовати. Прва је у фази израде нацрта, док је друга у другом кварталу 2017. године. Други квартал 2017 је завршен и немамо никакве информације о овом делу секундарног законодавства који се тиче политике или плана реаговања у ванредним ситуацијама.	Примедба се не прихвата. Образложење: У току августа и септембра 2017. године Србија је израдила нови Акциони план који је спреман за слање у даљу процедуру. Имајући у виду да је прва верзија потпуно разрађеног Акционог плана достављена Европској комисији пре скоро годину дана и да је Акциони план израђен на основу података о потрошњи нафте који су сада застарели (2013), предложени Акциони план је било потребно ажурирати. Међутим, подаци о потрошњи нафте за период 2014-2016. године показали су да би обавеза чувања резерви Србије требало да буде значајно већа од обавезе чувања резерви која је утврђена у постојећој верзији Акционог плана. Такође, уместо формирања резерви у висини од 160.000 тона до 2017. годину, односно за готово 23 дана потрошње, Србија је до јула 2017. године формирала резерве у количини довољној за 9 дана, што указује на то да је временски рок који је планиран првим Акционим планом превише амбициозан и да га је потребно прилагодити. Дакле, иако по структури скоро идентична са првом верзијом Акционог плана, ова друга верзија Акционог плана је у суштини потпуно нови документ и не представља ажурирање прве верзије, већ комплетну замену прве верзије Акционог плана. Израда нацрта Плана реаговања у кризним ситуацијама биће финансирана од стране ЕУ кроз Пројекат PLAC (енгл. Policy&Legal Advice Centre), а планирани рок за доношење Плана реаговања у кризним ситуацијама је крај 2017. године.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЗАЛИХЕ НАФТЕ 2. С друге стране, Акциони план ће проценити потребну количину обавезних резерви нафте и проширења складишних капацитета како би се подударали са планираном изградњом складишта која је предвиђена ради испуњења обавезе потпуне усклађености са Директивом до 1. јануара 2023. године. Завршетак планиране динамике постепеног повећања количине обавезних резерви сирове нафте и/или нафтних деривата (тј. 90 дана просечног нето дневног увоза или 61 дана просечне дневне потрошње у земљи, у зависности која је од ове две количине већа) је предвиђен током последњих година ове обавезе (2021/2022). Очекује се да ће неке од других активности које су везане за нове капацитете за складиштење обавезних резерви нафте реализовати почевши од 2017. године. На основу недавних инспекцијских прегледа утврђено је да недостатак обима складиштења за формирање обавезних резерви нафте износи око 155.000 m³ што износи 20,4 дана просечне дневне потрошње (од 61 колико је тренутна обавеза). Проблем недовољног складишног капацитета може се решити коришћењем постојећих расположивих складишних капацитета у Србији (који се тренутно не користе), изградњом нових складишних капацитета у јавном власништву, изградњом нових складишних капацитета кроз јавно-приватно партнерство (ЈПП) и преко уговорних права за куповину одређених количина нафтних деривата. За формирање обавезних резерви, што укључује обезбеђивање нових складишних капацитета, куповину нафтних деривата, трошкове складиштења и остале неопходне трошкове (осигурање, контролу квалитета итд.), потребно је обезбедити око 650 милиона ЕУР.	Примедба се не прихвата. Образложење: У току је поступак који спроводи Дирекција за имовину Републике Србије на заједнички предлог Дирекције за робне резерве и Министарства рударства и енергетике - Управа за резерве енергената, на обезбеђењу додатних складишних капацитета за формирање и одржавање обавезних резерви нафте и деривата нафте, у складу са овлашћењима датим Законом о робним резервама и Законом о енергетици. Пројекат који је планиран да се спроведе у наредне три године је изградња четири резервоара од по 20.000 m³ са припадајућом инфраструктуром на складишту нафтних деривата у Смедереву. Такође је у току, пред надлежним државним органима, разматрање Предлога пројекта јавно-приватног партнерства у области обавезних резерви нафте и деривата нафте „Финансирање и изградња складишног терминала за обавезне резерве нафте и деривата нафте у Републици Србији”, за изградњу резервоара за складиштење резерви дизела и бензина запремине годишњег протока од око 150.000 m³.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЗАЛИХЕ НАФТЕ 3. Успостављање и одржавање обавезни резерви нафте у Србији доводи се у питање чињеницом да се куповина течних горива која би се држала у обавезним резервама подлеже плаћању акциза. Ово има за последицу значајно повећање трошкова успостављања обавезних резерви, или с друге стране, смањење њиховог укупног обима који се може набавити на основу фиксираног наменског буџета. Питање плаћања акциза на обавезне резерве нафте и дугорочне потребе за складишним капацитетима су међусобно повезани. Исплата акциза на обавезне резерве нафте утиче на динамику изградње складишних капацитета и политику набавке (састав залиха и питање праксе физичких залиха насупрот праксе уговорених права на залихе), а тиме и утиче на укупну потребу за складишним капацитетима. Дакле, ово питање које је правилно постављено у овом документу, мора се решити. У случају да Закон о акцизама буде измењен у 2017. години (као што је предвиђено у овом плану имплементације), онда набавка обавезних резерви нафте и нафтних деривата почев од 2018. године неће бити подложна наплати акциза.	Примедба се не прихвата. Образложење: Питање одлагања плаћања акцизе ће се решити изменом Закона о акцизама и то најкасније до почетка 2020. године до када се планира усклађивање Закона о акцизама са одредбама Директиве 2008/118/ЕК или добијањем статуса царинског складишта за све постојеће али још увек непопуњене ново изграђене складишне капацитете у јавном власништву.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЗАЛИХЕ НАФТЕ 4. Србија није напредовала добро у формирању обавезних резерви нафте (бар од 2016. године), јер је процењени број дана нужних обавезних резерви нафте око 10. У 2014. и 2015. години већина радова на успостављању пуне правне регулативе неопходне за спровођење Директиве је завршена и надлежно тело, задужено за успостављање обавезних резерви нафте - Управа за енергетске резерве (УОР) - основано је у оквиру МРЕ у фебруару 2015. Ово кашњење у динамици формирања обавезних резерви је углавном проузроковано због поништења јавне набавке опционог уговора (тикета) у 2016. години од стране Републичке комисије за заштиту права. У случају да ће се успе са опционим уговором (тикетом) током 2017. године, број дана обавезних резерви нафте ће бити дуплиран у овој години.	Примедба се не прихвата. Образложење: До јула 2017. године Србија је формирала резерве у износу од 9 дана, што показује да је планирана динамика била преамбициозна и да ју је сада потребно прилагодити сходно томе. Преостала количина од 520.000 тона еквивалента сирове нафте формираће се постепено кроз период 2017-2022. и то динамиком заснованом на следећим претпоставкама/проценама: обавеза чувања резерви у износу од 525.000 тона еквивалента сирове нафте; фиксни годишњи буџет за период 2017-2019. година у износу од 36 милиона EUR; фиксни годишњи буџет за период 2020-2022. година у износу од 60 милиона EUR; набавна цена деривата за период 2017-2019. година у износу од 1.375 EUR/t; набавна цена деривата за период 2020-2022. година варира од 600 до 800 EUR/t. Реализацијом права на опцијску куповину знатно би се повећао број дана обавезних резерви у 2017. години.
Секретаријат Енергетске заједнице	ЗАЛИХЕ НАФТЕ 5. Друго питање које би требало решити у овом плану имплементације односи се на обавезне обавезе нафтних деривата уколико би нето увоз постао основа за одређивање обавезних резерви у Србији (у случају да принос нафте буде мањи од 7%), што ће резултирати са око 10% повећања нивоа обавезних резерви потребних за испуњавање укупног захтева. Промене у домаћем сектору рафинације нафте у Србији (или побољшано прикупљање података које показују различите податке за нафту) може проузроковати принос нафте испод 7% у будућности. Стога је могуће да се обавеза Србије у погледу обавезних резерви значајно промени од текуће године до следеће и овај елемент треба такође узети у обзир.	Примедба се не прихвата. Образложење: За сваку календарску годину засебно ће се рачунати обавеза чувања резерви у односу на податке о нето увозу и домаћој потрошњи у претходној календарској години. На основу тога, радиће се израчунавање потребне количине обавезних резерви и исказивати у еквиваленту сирове нафте и тонама деривата нафте у односу на фиксирани циљани број дана просечне домаће потрошње и фиксiranу количину обавезних резерви у сировој нафти.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЖИВОТНА СРЕДИНА Позитивно је - уважавајући следеће коментаре - што план имплементације енергетске стратегије Србије адекватно узима у обзир тренутне обавезе Србије које произилазе из еколошке регулативе, с посебним освртом на Директиву о великим ложиштима и Директиву о емисијама индустријских постројења. 1. Док је Министарски савет већ усвојио списак постројења планираних за излазак из погона, на које се и план имплементације, на општи начин, реферише на стр. 63, неке неизвесности остају у том погледу: на пример, на стр. 19 је наведено: „Иако блокови А1 и А2 у ТЕ Никола Тесла А долазе до краја експлоатационог века у току реализације ПОС-а, прелиминарне анализе показују да је најекономичније решење реконструкција блокова А1 и А2 у ТЕ Никола Тесла А уз примену мера за заштиту животне средине и за то су потребна процењена улагања у износу од око 230 милиона €. Коначно решење ... Инвестиције потребне за повлачење из погона пет термо-блокова процењене су на око 26 милиона €. У току је израда инвестиционо-техничке документације за статус локације ТЕ Костолац А. Прелиминарне анализе показују да термо блок А1 треба повући из погона, а блок А2 реконструисати уз примену мера за заштиту животне средине и за то су потребна инвестициона средства на нивоу од 187 милиона €. Коначно решење за статус ових блокова ће се знати по окончању израде инвестиционо-техничке документације.“ Костолац А2 налази се на листи постројења које је могуће повући из погона. Иако то у ствари не значи да је оператер у законском обавези да користи могућности ограниченог рада, било би веома важно донети коначну одлуку о статусу таквих постројења.	Примедба се не прихвата. Образложење: ПОС представља скуп мера, активности и пројеката за које је недвосмислено дефинисан садржај, термин план и индикатори реализације. За ТЕ Костолац А2 је дат текући статус - припрема инвестиционе-техничке документације на основу које ће се донети коначна одлука.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЖИВОТНА СРЕДИНА 2. На стр. 19 плана имплементације је наведено: „Планира се да реконструисани и нови производни блокови буду реализовани коришћењем савремених технологија које обезбеђује оптималан ниво енергетске ефикасности у сектору производње електричне енергије. Они би заменили старе, енергетски неефикасне термо-блокове који се повлаче из погона.“ У теорији ово је добродошло. Истовремено, документ повезује ово са: а) изградњом нових капацитета на угаљ и б) стратешким циљем осигурања нето извозног положаја електричне енергије земље. Стога, ово подразумева велики ризик и од цурења угља (капацитета на угаљ који би извозио електричну енергију у државе чланице ЕУ) и уједначене имовине (ове инвестиције могу проћи кроз велику депресијацију било путем проширења регулативе Енергетске заједнице на домен климе или путем потенцијалног приступа ЕУ).	Примедба се не прихвата. Образложење: Једини планирани блок на угаљ који се гради је ТЕ Костолац БЗ, у циљу обезбеђења енергетске сигурности. Из података презентованих у ПОС-у јасно је да Република Србија неће бити велики извозник електричне енергије (с тим у вези видети и опсервацију Енергетске заједнице у вези са електричном енергијом), тако да је ризик извоза електричне енергије из енергије угља мали. Такође, наведено је само додатни бенефит (унапређење енергетске ефикасности производње електричне енергије).
Секретаријат Енергетске заједнице	ЖИВОТНА СРЕДИНА 3. Усвајање Националног плана за редукцију емисија ће се убрзати, јер се крајњи рок за имплементацију приближава (крајем 2017. године).	Примедба се не прихвата. Ово је констатација која нема везе са ПОС-ом.
Секретаријат Енергетске заједнице	ЖИВОТНА СРЕДИНА 4. Што се тиче сумпора у горивима: пројекат поменут на стр. 129 највероватније је онај који НИС изводи у рафинерији Панчево, где је циљ да се придржава Директиве о садржају сумпора у гориву (иако много касније од рока). Можда би било вредно помена у документу да ће овај пројекат осигурати усклађеност са правним тековинама у области животне средине.	Примедба се прихвата. Образложење: Пројекат „Дубока прерада“ доприноси имплементацији Директиве 1999/32 ЕЗ која се односи на садржај сумпора у уљима за ложење, односно завршетком овог пројекта ће се потпуно имплементирати наведена директива. У ПОС се на страни 135 додаје други Став у тексту у табели 50, колона 2: „Реализацијом пројекта ће се обезбедити имплементација Директиве 1999/32/ЕЗ у делу садржаја сумпора у уљима за ложење, односно усклађивање са законском регулативом ЕУ у области заштите животне средине.“

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА 1. Страна 5, 2. Стратешки енергетски пројекти, 2.2 Категорије стратешких енергетских пројеката, 1) сектор електричне енергије одражава само инфраструктурне пројекте који спадају у категорије из Уредбе 347/2013, умјесто да обезбеде потпун опсег енергетских пројеката од стратешког интереса Република Србија. Исто важи и за одговарајуће критеријуме. На овај начин, изгледа да пројекти из области производње електричне енергије дефинисани у 3.1.2.1 нису препознати као стратешки енергетски пројекти.	Примедба се не прихвата. Образложење: Уредба 347/2013 није посебно обрадила пројекте у области производње електричне енергије па стога нису ни обухваћени у овом поглављу Уредбе. Овим поглављем извршено је преношење Уредбе 347/2013 у законодавство Републике Србије. Напомињемо да је у поглављу 4. ПОС-а - Одређивање приоритета пројеката, поред осталог, наведено следеће: У циљу усклађеног прикупљања информација о стратешким инфраструктурним пројектима у области енергетике и усклађеног третирања појединачних пројеката, те оптималног начина проналажења инвеститора за појединачне пројекте, Влада Републике Србије је формирала Јединствену листу приоритетних инфраструктурних пројеката у области енергетике. За потребе избора пројеката који значајно доприносе остварењу стратешких циљева, приоритизације тих пројеката, као и оцене спремности (зрелости) пројекта за реализацију, Влада Републике Србије је формирала посебну Методологију за селекцију и приоритизацију инфраструктурних пројеката [59] и Водич за њену примену [60]. Ова методологија је примењена за оцену пројеката који су предмет ПОС-а, а нису били на Јединственој листи, ради будућег укључења пројеката на ову листу и предлог допуне Јединствене листе приказан је у таб. 129. Ревизија Јединствене листе приоритетних инфраструктурних пројеката врши се у двогодишњим интервалима (очекује се да ће у време трајања ПОС-а редовно ажурирање ове листе бити током 2018, 2020. и 2022. године) и она садржи пројекте за које још није опредељено финансирање. Нови инфраструктурни пројекти из ПОС-а, према потреби и предлогу допуне, могу бити уврштени у ову листу у сваком од предвиђених рокова за ажурирање.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА 2. Страна 12, Ц.Е.1. Обезбеђивање сигурног снабдевања електричном енергијом домаћег тржишта „Како не постоје међународно утврђени стандарди задовољавајућег нивоа непрекидности испоруке у преносној и дистрибутивној мрежи, оператори преносног и дистрибутивног система у својим стратешким документима нису у могућности да дефинишу циљане вредности ових параметара.“ Чињеница да не постоје међународно утврђени стандарди не могу се користити као образложење, пошто стандарди морају бити дефинисани на националном нивоу кроз следеће докуменате: а. Правилник о квалитету испоруке и снабдевања електричном енергијом - Закон о енергетици, члан 51. став 1. тачка 2) дефинише обавезу Агенције за енергетику Републике Србије да усвоји правила о квалитету испоруке и снабдевања електричном енергијом. У складу са чланом 215., овим правилима ће се детаљније прописати индикатори техничког и комерцијалног квалитета снабдевања електричном енергијом, начин евидентирања података и израчунавање индикатора, начин и рокови за достављање података и извјештаја Агенцији, метод за утврђивање потребних вредности појединих показатеља, као и метод за процену резултата добијених праћењем постигнутих вредности индикатора квалитета у односу на тражене. б. Уредба о испоруци и снабдевању електричном енергијом - Закон о енергетици, члан 214, дефинише обавезу Владе да детаљније пропише услове испоруке и снабдевања електричном енергијом крајњим купцима, који ће између осталог регулисати квалитет напона на тачки електричне енергије снабдевање. Документи још нису усвојени, а рок за усвајање је истекао.	Примедба се прихвата у ставу а. а не прихвата у ставу б. Образложење: Чињеница да не постоје међународно утврђени стандарди није коришћена као разлог, јер су циљеви успостављени у ПОС. а. Агенција за енергетику Републике Србије је већ донела „Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом“ која су делимично усклађена са чланом 215, у делу прописивања индикатора техничког и комерцијалног квалитета снабдевања електричном енергијом, начина евидентирања података и израчунавање индикатора, начина и рокова за достављање података и извештаја Агенцији. Део који се односи на метод за утврђивање потребних вредности појединих индикатора, као и метод за процену резултата добијених праћењем постигнутих вредности индикатора квалитета у односу на тражене, биће завршен 2017. године и додат је као друга активност у табели 4, на страни 16:

Коментатор	Коментар	Одговор			
		Усаглашавање Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом са захтевима Закона о енергетици	2017.	Агенција за енергетику Републике Србије	Усаглашена Правила о праћењу техничких и комерцијалн их показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом
		б. Планирано је да Уредба о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом буде донета у 2018. години.			

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА 3. Стране 13-14, Ц.Е.2. Развој тржишта електричне енергије на националном и регионалном нивоу а) У документу недостају мере за постизање предвиђеног нивоа показатеља развоја тржишта електричне енергије. Посебно нису предвиђене мјере политике за олакшавање уласка нових учесника на тржиште и прекограничну трговину, као и за подршку повезивању тржишта за дан унапред.	Примедба се не прихвата. Образложење: Регулаторни оквира за постизање предвиђеног нивоа индикатора развоја тржишта електричне енергије је већ створен. Активности у вези са тим су планиране у табели 4: „Обезбеђивање несметане, транспарентне и недискриминаторне расподеле прекограничних преносних капацитета путем координисаних алокација преносних капацитета уз придруживање аукционој канцеларији“. „Спајање тржишта (берзе) електричне енергије (market coupling) са тржиштима Црне Горе (1. фаза), 4ММС (тржиштем Мађарске, Румуније, Чешке и Словачке) (2. фаза), Италије (3. фаза) и тржиштима Хрватске, Бугарске и Албаније (4. фаза)“.
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА б) „За мерење развијености veleпродајног тржишта електричне енергије користе се два параметра: (1) учешће три снабдевача са највећим обимом трговине и (2) ниво концентрације тржишта. Оба параметра се прорачунавају према следећим активностима: - продаја електричне енергије ЕПС-у; - куповина електричне енергије од ЕПС-а,...“ Документ треба да избегава референцирање на било којег конкретног тржишног учесника (ЕПС), јер је то само један од учесника на тржишту електричне енергије.	Примедба се прихвата. Образложење: Агенција за енергетику Републике Србије променила је методологију прорачуна параметара: (1) учешће три снабдевача са највећим обимом трговине и (2) ниво концентрације тржишта. За извештај Агенције у 2015. години коришћени су подаци о продаји и куповини електричне енергије од ЕПС-а, који нису коришћени у извештају Агенције за 2016. годину. У том смислу прилагођена је и методологија на страни 14 у подтачки „Ц.Е.2. Развој тржишта електричне енергије на националном и регионалном нивоу;“ и текст у оквиру ове подтачке гласи: „За мерење развијености тржишта електричне енергије користе се следећи индикатори: - Максимално учешће три снабдевача са највећим обимом трговине (%) на veleпродајном тржишту, које укључује билатерално тржиште и берзу (организовано тржиште) електричне енергије. За сваког снабдевача, учесника на

Коментатор	Коментар	Одговор
		неком од поменута два тржишта, се сумира обим куповине и продаје електричне енергије на оба поменута тржишта, а учешће снабдевача се израчунава као проценат тако сумиране енергије у укупном обиму трговине на veleprodajном тржишту. Индикатор се прорачунава као сума три највећа учешћа. Прорачун овог индикатора обавља Агенција за енергетику Републике Србије и доставља га министарству надлежном за послове енергетике; - Ниво концентрасаности veleprodajног тржишта, који се одређује на основу прорачунатог Herfindahl-Hirschmann индекса (HHI). Овај индекс се прорачунава на основу учешћа свих снабдевача на veleprodajном тржишту, као збир квадрата учешћа појединих снабдевача на том тржишту [40]. Што је вредно ст овог индекса мања то је развијенија конкуренција на тржишту. За оцену концентрисаности veleprodajног тржишта се користе границе $HHI < 1000$ - ниско концентрисано, $1001 \leq HHI < 2000$ - умерено концентрисано, $2001 \leq HHI$ - високо концентрисано. Прорачун овог индикатора обавља Агенција за енергетику Републике Србије и доставља га министарству надлежном за послове енергетике; - Број активних снабдевача на veleprodajном тржишту електричне енергије подноси се као директан податак у извештају [40]. Вредност овог индикатора обезбеђује Агенција за енергетику Републике Србије и доставља га министарству надлежном за послове енергетике; - Број активних снабдевача електричном енергијом на малопродајном тржишту подноси се као директан податак у извештају [40]. Вредност овог индикатора обезбеђује Агенција за енергетику Републике Србије и доставља га министарству надлежном за послове енергетике; - Однос годишње енергије којом се тргује на берзи и укупне годишње потрошње електричне енергије у Србији за чији прорачун податке обезбеђују SEEPEX (о годишњој

Коментатор	Коментар	Одговор
		трговини на берзи) и ЕМС (о укупној годишњој потрошњи). На националном нивоу, обезбеђени су услови свим крајњим купцима електричне енергије за приступ тржишту на мало електричне енергије кроз слободан избор снабдевача електричном енергијом. Купци који имају право на гарантовано снабдевање још увек не користе ово право, тако да су снабдевање на слободном тржишту на мало користили купци који су потрошили 44% од укупне потрошње крајњих купаца у 2016. години, а остатак купаца има обезбеђено гарантовано снабдевање електричном енергијом по регулисаним ценама (за око 56% од укупне потрошње крајњих купаца у 2016. години). Даљи раст регулисаних цена електричне енергије до тржишног нивоа, требало би да доведе до повећања процента купаца и продате електричне енергије на слободном тржишту на мало електричне енергије, у односу на укупну потрошњу крајњих купаца. Циљне вредности приказане индикатора приказане су у таб. 2:“
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ц) Индикатор "Максимално учешће три снабдевача на veleprodajном тржишту са највећим обимом трговине" у Табели 2 мора бити пажљиво проверен најмање за 2017. годину (проверити и годишњи извјештај АЕРС за 2016. годину), а смањење вредности за следеће године би могло бити подржано мерама подршке. Последњи индикатор у табели 2 „Однос годишње енергије којом се тргује на берзи и укупне годишње потрошње електричне енергије у Србији“ треба разјаснити (План да прелази вредност 5% у 2017. и 11% 2021. године не одговара горенаведеном објашњењу (удео продаје на отвореном тржишту у 2015. години износио је 37%, у 2016. години био је 43%)).	Примедба се прихвата са изузетком предлога за додатним мерама подршке. Образложење: Први став се делимично прихвата, при чему се не прихвата предлог за додатне мере подршке ван предложених у ПОС-у јер је формирано тржиште отворено, недискриминаторно и транспарентно. Агенција за енергетику Републике Србије променила је методологију прорачуна параметара: (1) учешће три снабдевача са највећим обимом трговине и (2) ниво концентрације тржишта. За извештај Агенције у 2015. години коришћени су подаци о продаји и куповини електричне енергије од ЕПС-а, који нису коришћени у извештају Агенције за 2016. годину. У том смислу

Коментатор	Коментар	Одговор
		прилагођена је и методологија на страни 14 у подтачки „Ц.Е.2. Развој тржишта електричне енергије на националном и регионалном нивоу;“ и текст у оквиру ове подтачке гласи: „За мерење развијености тржишта електричне енергије користе се следећи индикатори: - Максимално учешће три снабдевача са највећим обимом трговине (%) на veleprodajном тржишту, које укључује билатерално тржиште и берзу (организовано тржиште) електричне енергије. За сваког снабдевача, учесника на неком од поменута два тржишта, се сумира обим куповине и продаје електричне енергије на оба поменута тржишта, а учешће снабдевача се израчунава као проценат тако сумиране енергије у укупном обиму трговине на veleprodajном тржишту. Индикатор се прорачунава као сума три највећа учешћа. Прорачун овог индикатора обавља Агенција за енергетику Републике Србије и доставља га министарству надлежном за послове енергетике; - Ниво концентрасаности veleprodajног тржишта, који се одређује на основу прорачунатог Herfindahl-Hirschmann индекса (ННІ). Овај индекс се прорачунава на основу учешћа свих снабдевача на veleprodajном тржишту, као збир квадрата учешћа појединих снабдевача на том тржишту [40]. Што је вредност овог индекса мања то је развијенија конкуренција на тржишту. За оцену концентрисаности veleprodajног тржишта се користе границе $ННІ < 1000$ - ниско концентрисано, $1001 \leq ННІ < 2000$ - умерено концентрисано, $2001 \leq ННІ$ - високо концентрисано. Прорачун овог индикатора обавља Агенција за енергетику Републике Србије и доставља га министарству надлежном за послове енергетике; - Број активних снабдевача на veleprodajном тржишту електричне енергије подноси се као директан податак у извештају [40]. Вредност овог индикатора обезбеђује

Коментатор	Коментар	Одговор
		Агенција за енергетику Републике Србије и доставља га министарству надлежном за послове енергетике; - Број активних снабдевача електричном енергијом на малопродајном тржишту подноси се као директан податак у извештају [40]. Вредност овог индикатора обезбеђује Агенција за енергетику Републике Србије и доставља га министарству надлежном за послове енергетике; - Однос годишње енергије којом се тргује на берзи и укупне годишње потрошње електричне енергије у Србији за чији прорачун податке обезбеђују SEEPEX (о годишњој трговини на берзи) и ЕМС (о укупној годишњој потрошњи). На националном нивоу, обезбеђени су услови свим крајњим купцима електричне енергије за приступ тржишту на мало електричне енергије кроз слободан избор снабдевача електричном енергијом. Купци који имају право на гарантовано снабдевање још увек не користе ово право, тако да су снабдевање на слободном тржишту на мало користили купци који су потрошили 44% од укупне потрошње крајњих купаца у 2016. години, а остатак купаца има обезбеђено гарантовано снабдевање електричном енергијом по регулисаним ценама (за око 56% од укупне потрошње крајњих купаца у 2016. години). Даљи раст регулисаних цена електричне енергије до тржишног нивоа, требало би да доведе до повећања процента купаца и продате електричне енергије на слободном тржишту на мало електричне енергије, у односу на укупну потрошњу крајњих купаца. Циљне вредности приказане индикатора приказане су у таб. 2:“ Што се тиче става 2 он се прихвата. Начин израчунавања је наведен у тексту. „Однос годишње енергије којом се тргује на берзи и укупне годишње потрошње електричне енергије у Србији за чији

Коментатор	Коментар	Одговор								
		прорачун податке обезбеђују SEEPEX (о годишњој трговини на берзи) и EMC (о укупној годишњој потрошњи).“ Тренутна годишња продаја на тржишту у последњих дванаест месеци износи 730-740 GWh што представља 2,2% годишње потрошње електричне енергије. Првобитни предлог вредности индикатора дат је на основу тек неколико месеци искуства рада берзе електричне енергије. Извршена је ревизија пројектованих вредности индикатора на основу успостављене динамике трговине електричном енергијом у 2017. години и нове вредности су приказане у табели 2 на страни 15: <table><tr><td>Однос годишње енергије којом се тргује на берзи и укупне годишње потрошње електричне енергије у Србији</td><td>>2 %</td><td>>4 %</td><td>>6 %</td><td>>8 %</td><td>>9 %</td><td>>10 %</td><td>>11 %</td></tr></table>	Однос годишње енергије којом се тргује на берзи и укупне годишње потрошње електричне енергије у Србији	>2 %	>4 %	>6 %	>8 %	>9 %	>10 %	>11 %
Однос годишње енергије којом се тргује на берзи и укупне годишње потрошње електричне енергије у Србији	>2 %	>4 %	>6 %	>8 %	>9 %	>10 %	>11 %			

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА 4. Страна 14, Ц.Е.5 Стварање могућности за нето извоз електричне енергије Ова мера се мора разјаснити. Није јасно да ли је циљ да се обезбеди капацитет мреже за извоз (у том случају мера треба да буде усмјерена ка обезбеђивању капацитета за међусобно повезивање прекограничних токова у било којем правцу (извоз / увоз / транзит) или да се осигура да је Република Србија нето извозник. У случају да је циљ да се обезбеди да је Република Србија нето извозник, предложена листа пројеката из 3.1.2.1. (Стране 18-23) не улива поверење да ће циљ бити постигнут (само ТЕ Костолац БЗ је покренут - такође је упитно зашто је овај циљ релевантан с обзиром на користи интегрисаног тржишта електричне енергије).	Примедба из првог става се прихвата, а из другог става се не прихвата. Образложење: Први став примедбе се прихвата. Циљ је да се осигура да је Република Србија нето извозник. Мења се формулација на страни 16 и гласи: „Могућност за нето извоз електричне енергије ствара се уколико је разлика између извоза и увоза електричне енергије у току једне године позитивна. У складу са тим дефинисан је и циљ да разлика извоза и увоза електричне енергије у годишњем билансу електричне енергије у периоду реализације ПОС-а буде већа од нуле.“ Други став се не прихвата. На страници 19 је наведено: „До краја 2023. године планирано је повлачење из погона осам термо-блокова (за ТЕ Костолац А1 ће се вршити додатне анализе о исплативости повлачења/реконструкције) укупне билансне снаге 622 MW и производње од око 1717 GWh. То значи да би се до краја реализације ПОС-а обезбедила додатна електрична енергија у износу од око 2,71 TWh из домаћих извора, при чему би производња из нових ТЕ и ТЕ-ТО у потпуности заменила производњу из повучених ТЕ и ТЕ-ТО, чиме би се омогућило испуњење два стратешка циља из области електроенергетике: Ц.Е.1. Обезбеђивање сигурног снабдевања електричном енергијом домаћег тржишта; Ц.Е.5. Стварање могућности за нето извоз електричне енергије;“
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА 5. Стране 15-17, Табела 4 а) Мере у табели нису повезане са циљевима израђеним у тексту поглавља 3.1.	Примедба се прихвата. Образложење: Табела 4 на страна 16-20 у измењеној верзији ПОС-а се мења на следећи начин:

Коментатор	Коментар	Одговор			
		Активност	Период реализације	Одговорни субјекти	Индикатори реализације
		Доношење подзаконских аката у складу са Законом о енергетици	2018	Министарство надлежно за послове рударства и енергетике	Донет пропис о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом. Ова активност директно утиче на индикаторе непрекидности испоруке преносној и дистрибутивној мрежи приказане у таб. 1 и индикаторе развијености тржишта електричне енергије приказане у таб. 2.
		Усаглашавање Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом са захтевима Закона о енергетици	2017	Агенција за енергетику Републике Србије	Усаглашена Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом. Ова активност директно утиче на индикаторе непрекидности испоруке преносној и дистрибутивној мрежи приказане у таб. 1.
		Обезбеђење правног оквира за вршење процеса сертификације оператора преносног система кроз измену прописа којим се уређује рад Владе, министарстава, рад и пословање јавних предузећа и других прописа неопходних за спровођење процеса сертификације	2018	Влада Републике Србије, Народна скупштина Републике Србије, министарство надлежно за послове привреде, министарство надлежно за послове рударства и енергетике	Сprovedен поступак сертификације и извршена сертификација оператора преносног система од стране АЕРС. Ова активност директно утиче на индикаторе развијености тржишта електричне енергије приказане у таб. 2.
		Преузимање мерних места од стране оператора дистрибутивног система и технолошко унапређење мерне инфраструктуре да би се обезбедило несметано функционисање тржишта и обезбедила боља понуда на тржишту електричне енергије	2017-2020.	ОДС ЕПС Дистрибуција, Агенција за енергетику Републике Србије, министарство надлежно за послове рударства и енергетике	Извршење обавезе из Закона о енергетици (члан 136 и 404). Индикатори развијености тржишта електричне енергије приказане у таб. 2.

Коментатор	Коментар	Одговор			
		Обезбеђивање несметане, транспарентне и недискриминаторне расподеле прекограничних преносних капацитета путем координисаних алокација преносних капацитета уз придруживање аукционој канцеларији	2017	ОПС ЕМС, Агенција за енергетику Републике Србије	Индикатори развијености тржишта електричне енергије приказани у таб. 2.
		Усаглашавање мрежних правила оператора преносног и дистрибутивног система сагласно Закону о енергетици	2017-2020.	ОПС ЕМС, ОДС ЕПС Дистрибуција, Агенција за енергетику Републике Србије	Индикатори развијености тржишта електричне енергије приказани у таб. 2.
		Спајање тржишта (берзе) електричне енергије (market coupling) са тржиштима Црне Горе (1. фаза), 4ММС (тржиштем Мађарске, Румуније, Чешке и Словачке) (2. фаза), Италије (3. фаза) и тржиштима Хрватске, Бугарске и Албаније (4. фаза)	2017. - Црна Гора	SEEPEx	Индикатори развијености тржишта електричне енергије приказани у таб. 2. и завршени процеси спајања тржишта.
			2018. - 4ММС		
			2020. - Италија		
			2023. - Хрватска, Бугарска и Албанија		
		Доношење подзаконских аката у складу са Законом о ефикасном коришћењу енергије у домену електроенергетике	2017	Министарство надлежно за послове рударства и енергетике	Доношење Уредбе и Правилника којим се прописују минимални захтеви енергетске ефикасности за нова и реконструисана постројења за производњу, пренос и дистрибуцију електричне и топлотне енергије. Ова активност директно утиче на индикаторе смањења губитака у сектору дистрибуције електричне енергије приказане у таб. 3 и реализацију циља Ц.Е.5. Стварање могућности за нето извоз електричне енергије;

Коментатор	Коментар	Одговор			
		Унапређење енергетске ефикасности у сектору производње електричне енергије кроз унапређење техничке ефикасности парних котлова и турбопостројења и осталих постројења у складу са мерама прописаних Акцијним планом за енергетску ефикасност	2017-2023.	ЕПС	Вредности степена корисности нових и реконструисаних термоенергетских постројења у складу са будућом Уредбом о минималним захтевима енергетске ефикасности. Ова активност директно утиче на реализацију циља Ц.Е.5. Стварање могућности за нето извоз електричне енергије;
		Укључивање поступка издавања енергетске дозволе за изградњу објеката за производњу снаге 1 MW и више, или снаге мање од 1 MW који користе воду као примарни енергетски ресурс, објеката за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије и директних далековаода у електронске услуге Е-портала	2018	Министарство надлежно за послове рударства и енергетике, Канцеларија за информационе технологије и електронску управу, Привредна комора Србије	Успостављена електронска услуга на порталу Е-управе. Ова активност директно утиче на индикаторе развијености тржишта електричне енергије приказане у таб. 2 и реализацију циља Ц.Е.5. Стварање могућности за нето извоз електричне енергије;
		Израда студије којом би се сагледала потреба увођења једног од модела капацитативног механизма и дефинисали даљи кораци и активности на његовој евентуалној примени	2019	Министарство надлежно за послове рударства и енергетике	Израђена студија у којој су сагледани различити модели примене капацитативног механизма, изабрано оптимално решење и дефинисани даље активности и кораци у његовој примени. Ова активност директно утиче на реализацију циља Ц.Е.5. Стварање могућности за нето извоз електричне енергије;
Секретаријат Енергетске заједнице	ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА Активност 2: Обезбеђење правног оквира за вршење процеса сертификације оператора преносног система кроз измену прописа којим се уређује рад Владе, министарстава, рад и пословање јавних предузећа и других прописа неопходних за спровођење процеса сертификације - 2018 није у складу са Уговором, рок је истекао.	Примедба се не прихвата. Образложење: Већ су отпочете активности доношењем Закона о изменама и допунама Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 62/17), а остали закони ће се мењати у складу са планом рада Владе.			

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ 1. Документ мора узети у обзир потребу да се изврши ревизија НАПОИЕ обрађајући пажњу на планиране капацитете за обновљиве изворе енергије (углавном хидро), који можда неће бити изграђени до 2020. године како би се допринело постизању циљева.	Примедба се не прихвата. Образложење: Кроз ПОС је дефинисан читав низ мера и активности које служе као припрема за израду новог НАПОИЕ, од којих је потребно истаћи експлицитно исказану активност 23 у табели 35: „Припрема подлога за израду НАПОИЕ на основу предлога и резултата анализа добијених из активности од редни број 1. до редни број 21.“
Секретаријат Енергетске заједнице	ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ 2. Према досадашњим остварењима (последњи статистички подаци су 2015. године), чини се да 10% удела ОИЕ у транспорту можда неће бити испуњена у 2020. години. Због тога треба размотрити додатне мјере како би се постигао циљ;	Примедба се не прихвата. Образложење: Мере су током припреме ПОС-а пажљиво разматране и одмерене и у вези са остварењем удела у транспорту предвиђене су мере 7, 8 и 10.
Секретаријат Енергетске заједнице	ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ 3. Ревизију прописа која би омогућила само-потрошњу електричне енергије из ОИЕ треба посматрати као једну од мера за постизање циља ОИЕ на одржив начин (као једна од опција за меру 2 у табели 34).	Примедба се не прихвата. Образложење: Прописи не забрањују коришћење електричне енергије из обновљивих извора за своје потребе. Прописима ће бити обухваћена и само-потрошња електричне енергије из ОИЕ уколико анализа ефеката примене прописа покаже да је то оправдано.

Коментатор	Коментар	Одговор
Секретаријат Енергетске заједнице	ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ 4. Страна 90, Табела 34, Активност 1: рок реализације ове активности треба да буде 2018 уместо 2020.	Примедба се не прихвата. Образложење: Активност 1 у табели 35 „Анализа могућих модела подстицаја произвођача електричне енергије из ОИЕ заснованих на тржишним принципима (аукције, тендери, фид-ин премије и зелени сертификати) и анализа домаћег тржишта електричне енергије и берзе да произвођачи из ОИЕ постану тржишни учесници са проценом оптималног економског модела подстицаја за домаће услове“ која служи као основ за реализацију поменуте мере 1 ће се завршити у 2018. години. С друге стране, као основ за реализацију ове мере служе и активности 2-4 које ће се завршити до краја 2019. године, тако да је реалан рок за реализацију мере 1 у табели 34 „Разматрање могућности успостављања шема подршке за произвођаче електричне енергије који користе ОИЕ заснованих на тржишним принципима“ - 2020. година, како је и стављено у табели.